

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Dalibor Vacek

**Kapitál rodiny a jeho vliv na výběr soukromé
mateřské školy**

Olomouc 2020

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracoval samostatně, použil jsem pouze podklady (literaturu, DW atd.) uvedené v příloženém seznamu a postup při zpracování a dalším nakládání s prací je v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Olomouci dne.....

Podpis autora.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Pavlu Neumeisterovi, Ph.D. za pomoc a podnětnou konzultaci, kterou mi během práce poskytoval a své rodině, která mi umožnila veškeré zázemí pro mé studium.

OBSAH

ÚVOD	6
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
1 Rodina	8
1.1 Funkce rodiny	9
1.2 Výchovné styly v rodině.....	11
1.3 Typy rodin	11
2 Předškolní věk	13
2.1 Vývoj kognitivní.....	14
2.2 Vývoj tělesný	15
2.1 Socializace dítěte předškolního věku	15
2.2 Potřeby dítěte předškolního věku	16
2.2.1 Psychické potřeby	17
3 Kapitál v rodině předškolního dítěte	18
3.1 Ekonomický kapitál	18
3.2 Sociální kapitál	18
3.3 Kulturní kapitál.....	19
4 Kurikulum předškolního vzdělávání	20
4.1 Specifická činnost mateřské školy Sluníčko s.r.o. dle ŠVP	20
4.2 Struktura ŠVP mateřské školy Sluníčko.....	25
4.3 Struktura TVP mateřské školy Sluníčko	26
II. EMPIRICKÁ ČÁST	28
5 Průzkum významu kapitálu u rodiny dítěte v předškolním věku..	28
5.1 Cíl a dílčí cíle výzkumu	28
5.2 Metodologie výzkumu	28
5.3 Výzkumné otázky	29

5.4	Popis testovaného vzorku	29
5.5	Analýza dat z dotazníku	30
5.5.1	Data z dotazníku	31
5.5.2	Výsledky dotazníkového šetření.....	53
5.5.3	Kapitály rodin	55
6	Výsledky a diskuze.....	60
	ZÁVĚR.....	62
	SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ.....	64
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	67
	SEZNAM PŘÍLOH.....	68

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce je problematika kapitálu rodiny. Prostřednictvím analýzy budeme dále identifikovat možné důvody, které vedou rodiče k výběru konkrétní soukromé mateřské školy. Slovo kapitál na první pohled evokuje peníze, finance – tedy ekonomickou stránku věci. Jistě, ekonomické zajištění rodiny je důležité, ale neméně podstatné je, jak rodina, nejen s ekonomickým kapitálem nakládá. Jak již bylo zmíněno výše, ekonomický kapitál není jediným kapitálem, kterým může rodina disponovat. Dalšími jsou sociální a také kulturní. Abychom lépe porozuměli kapitálu rodiny je třeba popsat co to vlastně rodina je a definujeme si také objekt, který je kapitálem buď kladně či záporně ovlivňován – dítě v předškolním věku.

Hlavním cílem práce je popsat, prokázat existenci a interpretovat motivy výběru konkrétní soukromé mateřské školy rodiči z pozice moderní sociologie, především pak teorie sociálního jednání Pierra Bourdieu. Cílem práce je prokázat, že výběr konkrétní soukromé mateřské školy je ovlivněn konkrétními typy kapitálů rodiny, především pak kapitálem sociálním a kulturním.

Naplnění hlavního cíle práce je podmíněno dílčími cíli, kterými jsou:

- a) Na základě studia odborné literatury shromáždit, analyzovat a následně zformulovat základní teoretická východiska bakalářské práce. Tyto teoretická východiska se budou týkat:
 - Rodiny jako přirozeného prostoru výchovy dítěte předškolního věku, která výrazným způsobem ovlivňuje především výběr institucionalizované preprimární výchovy.
 - Vývojových specifíků dítěte jako objektu preprimární výchovy.
 - Kategoriím kapitálů rodiny odvozených ze sociologické teorie P. Bourdieu a jejich aplikaci pro zvolené téma bakalářské práce.
- b) Charakterizovat kurikulární specifika konkrétní soukromé mateřské školy s ohledem na konkurenční prostředí mateřských škol v určité lokalitě a navrhnout pravděpodobné motivy volby této soukromé školy rodiči dětí v předškolním věku.
- c) V empirické části práce je dílčím cílem bakalářské práce prokázat na základě standardizované metodologie vlivy jednotlivých typů kapitálů rodiny (ekonomický, sociální a kulturní) na výchovné preference rodiny a tomu odpovídající výběr konkrétní soukromé mateřské školy s jejími kurikulárními specifiky.

Zvoleným cílům také odpovídá struktura bakalářské práce, která je členěna na dvě části- teoretickou a empirickou. Teoretická část je vypracována na základě odborné literatury a je členěna na čtyř kapitoly. První kapitola se shrnutím, analýzou a interpretací základních pojetí rodin. Druhá kapitola se zaměřuje na specifika dítěte předškolního věku. Třetí kapitola zkoumá kapitál jako specifickou sociologické kategorii. Následující čtvrtá kapitola se zaměřuje na popis specifík konkrétní mateřské školy.

Empirická část bakalářské práce pak na základě teoretických východisek formulovaných v předchozích kapitolách bude prostřednictvím standardizované metodologie ověřovat jednotlivé kapitály vybraných rodin žáků mateřské školy a ověřovat předpoklad, že uvedený výběr mateřské školy je ovlivněn shodami v kapitálech těchto rodin, především pak v kapitálech sociálních a kulturních.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Rodina

Žijeme ve společnosti, kde se objevují různě velké sociální skupiny. Rodina patří k těm malým sociálním skupinám. Malá sociální skupina je charakterizována skutečností, že počet členů nepřesahuje horní hranici třiceti osob. Pokud hovoříme o spodní hranici, není snadné ji určit, protože tři osoby tvoří kolegium a dvě osoby nazýváme párem (dyádou). Ačkoli je dyáda tvořena pouze dvěma členy, někteří autoři jsou přesto ochotni ji zařadit do malé sociální skupiny, v našem případě rodiny (Buriánek, 2003).

Definovat rodinu, zvláště v dnešní době, není vůbec jednoduché. Rodinu můžeme určitě zařadit jako nejstarší lidskou společenskou instituci. Vznikla velmi dávno, kdy se člověk podobou i chováním velice vzdaloval tomu dnešnímu. Nevznikla pouze z přirozeného pohlavního pudu, ale hlavně za účelem své potomstvo bránit, vzdělávat a zajistit, aby bylo připraveno na život. Byla to jakási nutnost, aby dítě přežilo, jelikož i dnes se dítě rodí velmi slabé a náchylné na nebezpečí. Dnes samozřejmě nechráníme dítě před divokými zvířaty, ale i tak je potřeba dítě chránit před nebezpečím dnešní doby, vzdělávat a vychovávat, aby bylo připraveno na život v civilizované společnosti (Matějček, 1994).

Na definici rodiny se různí odborníci neshodnou. Je zcela jasné, že jinak popíše rodinu právník, sociolog, národohospodář, demograf a psycholog. Je to tím, že rodina plní mnoho funkcí a každý z odborníků ji může vnímat ze svého pole působnosti (tamtéž).

Obecně můžeme rodinu definovat jako způsob dlouhodobého soužití v souladu s respektem osob spojených příbuzenstvím, a jejichž obsahem jsou minimálně rodiče a děti. Všechny ostatní znaky (například společné bydlení) jsou již podmíněny socio-kulturně. Rodina v průběhu historie procházela velkým vývojem a krizemi, které ji, hovoříme o rodině v naší společnosti, zformovala do dnešní podoby. Důležité je, že rodina může být úplná nebo i neúplná. Za neúplnou lze považovat i tu rodinu, která takto vznikla úmrtím jednoho z rodičů. Je zřejmé, že neúplná rodina bude mít výrazně nižší všechny typy kapitálu (Sobotková, 2001).

Rodina v sociologickém pojetí je dle Petruska, Maříkové a Vodákové ve Velkém sociologickém slovníku (1996, s.950) definována takto: „*Obecně původní a nejdůležitější společenská skupina a instituce, která je základním článkem sociální struktury i základní ekonomickou jednotkou a jimiž hlavními funkcemi je reprodukce trvání lidského biologického druhu a výchova, respektive socializace potomstva, ale i přenos kulturních vzorů a zachování kontinuity kulturního vývoje*“. Citace stručně vystihuje všechny důležité funkce rodiny. O tom,

že rodina jako společenská instituce je jednou z nejstarších institucí vůbec, není pochyb a zmiňujeme se o tom již na začátku kapitoly.

V definici se mluví o tom, že je rodina základním článkem sociální struktury a základní ekonomickou jednotkou. To chápeme tak, že sociální struktura mapuje, co je ve společnosti víceméně stálé, přes změny, které ve společnosti prochází, co odlišuje jednu společnost od druhé. Je to tedy stabilní popis určitého sociálního systému. Za ekonomickou jednotku můžeme považovat jakoukoliv právnickou či fyzickou osobu, která je nějakým způsobem schopná bez cizí pomoci koordinovat svou ekonomickou činnost, je tedy v tomto ohledu samostatná. O funkcích rodiny budeme hovořit v samostatné podkapitole, jelikož cítíme, že tato oblast zaslouží více prostoru (Giddens, 1999, Petrušek, Maříková, Vodáková, 1996, Jandourek 2007).

Pojem rodiny z právního hlediska v českém právním znění definován není. Nicméně v zákoně o rodině se dočteme, kdy vzniká manželství, kdy a za jakých podmínek zaniká nebo může být prohlášeno za neplatné, a kdy neexistuje. To by se nemuselo zdát jako důležité, jelikož v kontextu diskuse o rodině nemusí být hlavním kritériem manželství, nicméně v zákoně jsou ukotveny vztahy mezi rodiči a dětmi. A zde se mluví o rodičovské zodpovědnosti, kde je souhrn práv a povinností rodičů vůči dítěti a dítěti vůči rodičům. Je zde také uvedeno, za jakých okolností může být rodičovská zodpovědnost pozastavena, omezena nebo odebrána. Nicméně více se právy a povinnostmi dítěte zabývá Úmluva o právech dítěte přijata Valným shromážděním OSN dne 20. listopadu 1989 (Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=94&r=1963>).

Z psychologického hlediska rodina hraje významnou roli v průběhu života, jak dítěte mladšího a staršího školního věku, tak i předškolního věku, protože dítě vnímá svou existenci v rodině a jejím zázemí jako naprosto přirozené a samozřejmé. Z tohoto hlediska je velice důležitý vztah dítěte a rodičů, protože rodina utváří v dítěti pocit jistoty a bezpečí a naplňují jiné základní fyziologické a psychické potřeby. Nicméně do sociální interakce s dítětem nevstupují pouze samotní rodiče, ale i další členové užší rodiny (sourozenci) či širší rodiny (prarodiče, tety, strýcové a další rodinní příslušníci). Tyto faktory jsou velice důležité pro budoucí nástup do předškolního vzdělávání, protože to dítě naučí vnímat základní autority, své potřeby a jak je vyjádřit (Matějček, 2013, Sobotková 2001).

1.1 Funkce rodiny

Společenství ženy a muže a jejich potomků se nazývá nukleární rodina. Je brána jako základní jednotka solidárního jednání a společné odpovědnosti. V naší kultuře, ale i v mnoha

jiných na světě, je také uznávána jako jediná právoplatná sociální jednotka, která plodí potomky a společně s tím, má také zodpovědnost za jejich výchovu. Rodina je velmi důležitým společenstvím, úzce spjatým s mnoha různými vztahy uvnitř, ale i navenek. Podle své potřeby se okolnímu světu buď otevírá či uzavírá. Má za úkol a poslání zajistit péči a ochranu, ve svém prostředí funguje jiný menší svět, který je přirozený a nutný pro fungování rodiny (Hanušová, 2005).

Funkce reprodukční, také zvaná biologická, je funkcí, která je velice důležitou, a to především pro zachování lidské populace. Je nezbytné zmínit, že má velký vliv na fungování v rodině a v historickém kontextu často měla vliv na rodičovské kompetence. Dnes v rámci emancipace žen se rodičovské pozice velice změnily. Reprodukční funkci nelze ničím zcela nahradit a probíhá výhradně mezi mužem i ženou. Lze ji ovšem částečně nahradit lidským působením ve formě adopce nebo umělým oplodněním (Plhánková, 2003).

Funkce emocionální je důležitá, protože emoce mají velice významnou roli v psychickém životě každého jedince. Pojem emoce vychází z latinského slovesa *movere* – hýbat (tamtéž). Podle Vágnerové (2005, s.96-97) jsou emoce: *„Základem vývojového procesu, stimulují rozvoj mnoha dalších psychických funkcí. Pro děti raného věku jsou emoční projevy primárním prostředkem komunikace. Potřebuje vyjádřit svoje aktuální pocity a k tomu slouží vnější projevy emocí: dítě tak dokáže ostatním lidem sdělit, co cítí, dávno před tím, než se naučí mluvit.“*. Tato funkce je jednou z nejdůležitějších, protože to, jak probíhá náš emocionální vývoj v naší primární rodině, se odráží v rodině sekundární (rodina, kterou tvoří dítě svých rodičů). Je to tedy citový vztah mezi členy rodiny a má klíčový vliv na pozdější utváření vztahů, socializaci a psychickou odolnost dítěte (Vakcínová, Langová 2011).

Ekonomickou funkcí je myšlena funkce zabezpečovací. Má za úkol zajistit bydlení, vzdělání, oděv, potravu, a různé výdaje v souvislosti se vzděláním dítěte nebo jeho nastoupením do pracovního procesu. V souvislosti s kapitálem rodiny předškolního dítěte, má zásadní význam na rozvoj dítěte a dostatečný přísun podnětů a událostí ke správnému rozvoji dítěte. Primárně tento úkol je svěřen rodině dítěte, v naší kultuře je však zcela běžné, že rodině vypomáhá i tzv. širší rodina a to otec, matka a sourozenci rodičů (Helus, 2007).

Sociální funkce je velice důležitá a je proto nutné zmínit, že začíná již v kojeneckém a batolecím období. Socializace je významná pro správné a bezproblémové začlenění jedince do společnosti. Napomáhá jedinci nalézt svou sociální roli a místo ve společenském prostředí (Vágnerová, 2005). Pro bližší pochopení termínu socializace je vhodné uvést definici, kterou uvádí Helus v sociální psychologii pro pedagogy (2015, s.107): *„Socializaci osobnosti definujeme jako proces utváření a vývoje člověka působením sociálních vlivů a jeho vlastních*

aktivit, kterými na tyto sociální vlivy odpovídá: vyrovnává se s nimi, podléhá jim, či je tvořivě zvládá.“

Výchovná funkce přímo závisí na výchovných stylech rodičů, které si uvedeme níže. Dítě zde získává základ pro fungování ve společnosti a pro svou samostatnost. Rodiče musí být schopni dítě naučit společenské normy, schopnost dorozumět se a vyjádřit, hygienické návyky. Mnoho rodičů přitom zapomíná, že dítě se učí (hlavně ve věku tří let) napodobováním svého okolí, nemusí to přitom být pouze rodiče, ale i další osoby, které se na výchově podílí. Pokud je v jejich rodinném zázemí špatný výchovný činitel, odnesou si děti negativní vzorce chování. (Matějček, 1994)

1.2 Výchovné styly v rodině

Jak jsme zmínili výše, výchovné styly mají naprosto klíčový význam na vývoj dítěte. Prvním z výchovných stylů, je autoritativní typ, je založen na rozkazech a trestech. Dotyčný rodič nerespektuje přání a potřeby dítěte a má pro ně velice málo pochopení. Neposkytuje mu iniciativu a samostatnost. Dalším výchovným stylem je liberální styl, kdy rodič neklade velké požadavky na dítě. Často dochází k velice volné výchově, kdy dítě nemá stanovené hranice ani pravidla nezbytné pro formování charakteru. Posledním typem je demokratické řízení. Rodič uděluje méně příkazů a dává přednost vedením skrz příklad sebe sama než příkazy. Rodič dává návrhy a nechá o průběhu diskutovat. Často dává na výběr z více možností a zaměřuje se na individuální přístup a individuální řešení problémů (Linhartová, 2008, Čáp, 2007).

1.3 Typy rodin

Každý z nás se narodí do určitého typu rodiny. Nelze si předem vybrat, do jaké rodiny se narodíme, naše genetická výbava je předem daná a nelze si ji namodifikovat. Nicméně víme, že genetický základ lze kladným způsobem rozvinout a výrazný podíl na schopnostech a rozvoji osobnosti hraje výchova. John Lock věřil, že dítě se rodí jako nepopsaný list papíru (tabula rasa) a tedy správnou výchovou a vzděláváním, především ve správně zvolených vývojových etapách, je možné dosáhnout čehokoliv a genetický základ nebral v úvahu. Dnes samozřejmě víme, že je nutné brát v potaz, jak genetický faktor, tak faktor prostředí, ve kterém dítě je, a které na dítě působí (Plháková, 2003).

Funkční rodina je taková rodina, kde má dítě zabezpečené všechny základní psychické a fyziologické potřeby. Je to prostředí, kde dítě nalezne potřebnou péči, výchovu, hřejivé

prostředí a není potlačován potenciál dítěte. Ve funkční rodině nedochází k narušení mravů a psychické deprivaci (nenaplnění základní psychické potřeby). Za funkční rodinu lze brát i rodinu neúplnou, jelikož matka i otec mohou částečně (nikdy ne zcela) nahradit opačnou rodičovskou roli (Plháková, 2003).

Problematická rodina nebude fungovat zcela tak, jak by měla k zdárnému vývoji dítěte, ovšem v této rodině se nachází pouze krátkodobé narušení jedné z funkcí. Problém nevytvořil riziko takové míry, že by byly funkce rodiny ohroženy. Tyto problémy řeší pouze ve svém rodinném kruhu, pokud problémy stále přetrvávají, i přes snahu je eliminovat, může z této rodiny vzniknout rodina dysfunkční (tamtéž).

Rodina, kterou lze definovat jako dysfunkční, má problém, který negativně ovlivňuje vývoj dítěte. V naprosté většině případů potřebuje pomoc zvenčí. Jsou to rodiny, které potřebují finanční pomoc nebo státní intervenci (Plháková, 2003).

Nejhorsším typem pro vývoj dítěte je rodina afunkční. Ani jedna z funkcí rodiny nefunguje a je velmi vážně ohrožen mravní vývoj dítěte. Často díky negativním zkušenostem dítě přenáší tento model do rodiny, kterou později zakládá. Do této rodiny je vždy potřeba přímé intervence státu, což má za následek odebrání dítěte a vytvoření náhradní rodinné péče (tamtéž).

2 Předškolní věk

Průcha, Walterová, Mareš (2003, s. 186) v pedagogickém slovníku definují předškolní věk jako: „vývojové období dítěte od dovršení roku věku po vstup do školy, tzn. do dovršení šestého roku života“.

Vágnerová (2012) vymezuje předškolní období od tří do šesti let, kdy konec tohoto věkového období není dán jen věkem, ale především zahájením prvního roku školní docházky. Podle autorky je předškolní věk typický tím, že se dítě stabilizuje do určité pozice v okolním světě a také jejím vztahem. Kořátková (2014) pak hovoří o komplexnějším vymezení předškolního věku, a to již od narození dítěte do šesti let, kdy dítě nastupuje do věku, který je označován jako školní. Langmeier, Krejčířová (2006) hovoří také o důležitosti vymezení předškolního věku již od narození, a to především pro plánování jak sociálních, tak i výchovných opatření, které jsou zapotřebí před nástupem do školy. Podle autorů je však nutné mít na paměti, že takové vymezení má i určitá úskalí, a to především proto, že jsou vývojové potřeby dětí nekompromisně srovnávaly a tím jsou tak ignorovány vývojové zvláštnosti daného věku.

Předškolní věk je dle Vágnerové (2012) označován jako věk iniciativy a je charakteristický tím, že dítě má potřebu vytvářet a potvrzovat svou kvalitu. Změna přichází také v sociální oblasti, kdy se dítě rozvíjí nejen v kontextu rodiny, ale přesahuje i do kontaktu s vrstevníky.

Hra je jedna z nejdůležitějších aktivit dítěte v předškolním věku. To potvrzují i autorky Novotná, Hříchová a Miňhová (2012) které označují toto období jako zlatý věk hry. Je to hlavní a jedna z nejdůležitějších činností v dětském věku. Díky hře dochází k rozvíjení psychických funkcí jako například řečové schopnosti či fantazie. Mezi charakteristické znaky autorky řadí například spontánnost, tvořivost, funkční libost či intelektualizaci. Vágnerová (2012) pak uvádí symbolickou hru, která má za cíl pomoci dítěti k vyrovnání s realitou a demonstruje se tím, že je dítěti umožněno přizpůsobit si realitu dle svých potřeb. Tematická hra je charakteristická tím, že pomáhá dítěti k nácvičce budoucích rolí či situací.

Důležitou roli hraje v předškolním věku také kresba, která se v letech od čtyř až do sedmi let nazývá fází schematického neboli lineárního náčrtu. Spočívá v tom, že dítě pomocí jednoduchých čar zobrazuje určité předměty (Novotná, Hříchová a Miňhová, 2012). Dle Příhody in Šimíčková Čížková a kol. (2005) lze hovořit o pěti stádiích vývoje dětské kresby. První fáze se nazývá črtací experimentace a její začátek je již před druhým rokem věku. Setkáme se s málo koordinovanou, bezobsažnou aktivitou a zakládá se na čmárání tužkou na papír. Druhé stádium je pak nazýváno prvotním obrazem, které nastupuje po třetím roce. Za

prvotní obraz lze považovat chvíli, kdy dítě spojuje kresbu s daným významem a je schopno jej zopakovat. Do třetího stádia kresby se uvádí lineární náčrt, a ten nastupuje kolem čtvrtého roku. Dochází k hrubé podobě konkrétního objektu, kdy jsou schematicky naznačeny jeho hlavní znaky. Čtvrté stádium se pak nazývá stádium realistické kresby a objevuje se v rozmezí od pátého do šestého roku. Je charakteristické tím, že se odděluje zážitek od reality, avšak dochází stále ke kreslení podle fantazie, nikterak podle předlohy. Posledním, pátým, stádiem je pak naturalistická kresba, ke které dochází až po desátém roku věku.

Dle Langmeiera, Krejčířové (2006) je řeč dítěte ve třech letech nedokonalá a prezentuje se nahrazováním hlásek či jejich vynecháváním. Posun například pozorovat ve větné skladbě, kdy se řeč dvouletých dětí demonstrovala především tříslavnými odpověďmi, v předškolním období se pak objevují i složitější větné skladby. Novotná, Hříchová, Miňhová (2012) uvádí, že řeč je spíše monologická než dialogická. Objevuje se například mluva a odpovídání sama pro sebe, což bývá označováno jako egocentrická řeč.

2.1 Vývoj kognitivní

Podle Piageta in Krejčová, Kargerová, Syslová (2015) je předškolní období typické zejména přechodem ze symbolického, předpojmového myšlení do myšlení názorného. Předpojmové období je dále charakteristické chápáním časového zázemí, které je širší a vyznačuje se například ulpíváním na stereotypech či rituálech. V souvislosti s tímto obdobím se objevuje také symbolická hra, jejíž úkoly jsou především v přizpůsobení potřeb dítěti. Langmeier, Krejčířová (2006) pak doplňují, že dítě využívá slova či symboly jako předpojmy, kdy jsou spojovány na individuální předměty. Názorné myšlení je pak dle Krejčové, Kargerové a Syslové (2015) charakteristické především egocentrismem, či fenomenismem, což bývá vysvětlováno jako vnímání důležitých znaků pro dítě.

Dítě zpracovává informace způsoby, jakou jsou magičnost či animismus. Magičnost se vyznačuje tím, že si dítě napomáhá fantazií k výkladu dění kolem něj a objevuje se tak malá schopnost rozlišovat fantazii a skutečnost. Animismus je pak charakteristický především tím, že jsou přikládány lidské vlastnosti neživým objektům. Děti v tomto období rozlišují živé a neživé, avšak dochází stále k jejich přehlížení (Vágnerová, 2012).

Co se týče rozvoji paměti u dětí předškolního věku, je podmíněna zráním určitých mozkových struktur, a je ve vzájemné interakci s dalšími kognitivními schopnostmi. Paměť je u čtyřletých až šestiletých dětí složena z komplexu specifických schopností, jež nejsou závislé jedna na druhé. Schopnost udržet určitou informaci je podmíněna věkem, kdy postupně tato

schopnost narůstá, stejně jako věk. Děti jsou schopny si mezi čtvrtým až šestým rokem vzpomenout, co, kdy a jak se odehrálo a to díky genetickému naprogramování mozkových oblastí (tamtéž).

2.2 Vývoj tělesný

Po třetím roce u dítěte narůstá svalový tonus a zatahuje se břicho, ztrácí se také baculatost a dítě se vytahuje do výšky. Dále narůstá svalová hmota či dlouhé kosti. Mezi pátým až sedmým rokem se pak objevuje období, které bývá nazýváno jako období první vytáhlosti, a to především proto, že dítě roste v průměru o sedm centimetrů ročně a přibývání na váze je rovnoměrné. Kolem šestého roku dochází k osifikaci zápěstních kůstek, což dítěti dává možnost lepší koordinace. Dochází také k splnění takzvané filipínské míry, kdy si dítě dosáhne rukou k protilehlému uchu (Thorová, 2015).

Dle Langmeiera, Krejčířové (2006) dítě v předškolním období chodí i běhá po rovině a padání se objevuje již velmi málo. Při chůzi do schodů i ze schodů se již nepotřebuje přidržovat. Motorický vývoj je stále zdokonalován a objevuje se zkvalitněná pohybová koordinace. Co se týče jemné motoriky podle Thorové (2015) dochází k učení v oblasti funkční manipulace s předměty a také využívání rozličných nástrojů. Kolem třetího až čtvrtého roku dochází ke zřetelnějšímu diferencování dominance a v pátém roce je pak dominance vyhraněná.

2.1 Socializace dítěte předškolního věku

Dle Jedličky (2015, s.14) je socializace: *„formování a růst osobnosti pod vlivem nejrozmanitějších vnějších podnětů, včetně těch lidských činností, které souhrnně nazýváme výchovou.“*

Socializace ovlivňuje zrání psychiky jedince a také vzájemný kontakt jedince se společností. Z této definice vyplývá, že se každý jedinec vyvíjí specificky jiným způsobem, což potvrzuje i Nakonečný (2009), který udává, že lidský psychika se vyvíjí například podle kulturního prostředí. Dále pak dodává, že se jedná o proces učení, především učení sociální, jelikož nás provází od narození, kdy se nacházíme v kontaktu se sociálním okolím.

V pedagogickém slovníku popisují autoři Průcha, Walterová, Mareš (2003, s. 216) socializaci jako: *„celoživotní proces, v jehož průběhu si jedinec osvojuje specificky lidské formy chování a jednání, jazyk, poznatky, hodnoty, kulturu a začleňuje se tak do společnosti.“*

K socializaci dítěte v předškolním věku dochází dle Vágnerové (2012) i mimo okruh rodiny, a proto lze předškolní věk nazvat fází přesahu rodiny. Na tento věk je nutné pohlížet jako na přípravu pro život ve společnosti, a to nejen z pohledu zahájení povinné školní docházky. Ve vzájemném působení s jinými osobami dochází u dítěte předškolního věku k socializaci a také individualizaci.

Langmeier a Krejčířová (2006) popisují socializaci jako proces, který zahrnuje tři vývojové aspekty, a to sociální reaktivity, který se demonstruje různými emočními vztahy jak s blízkými osobami, tak i s vzdálenějším okolím. Dalším aspektem je vývoj sociálních kontrol, kdy si dítě osvojuje normy, jež jsou díky zákazům a příkazům dítětem osvojovány. Posledním aspektem je pak osvojení sociální rolí, jež představují vzorce chování, které jsou společností očekávány vzhledem k věku či pohlaví dítěte.

V pedagogickém slovníku popisují autoři Průcha, Walterová, Mareš (2003) tři stádia socializace dítěte, kdy první nazývají etapou, v níž dochází k identifikaci dítěte s matkou. Druhou etapou se pak rozumí snaha dítěte osamostatnit se a nalézt své místo v sociálních vztazích. Ve třetí etapě dítě prorůstá do širších sociálních vztahů.

Podle Vágnerové (2012) dosahuje dítě v rámci sociálního rozšiřování na role, jež zastávají důležitou roli v dalším rozvoji osobnosti. Autorka pak uvádí horizontální roli vrstevníka, jenž bývá získávána prostřednictvím kontaktu s cizími dětmi. Dále hovoří o specifikované roli kamaráda, která bývá příznačná tím, že má dítě důvěrnější vztah k jinému dítěti. Jako poslední uvádí institucionální roli žáka mateřské školy.

2.2 Potřeby dítěte předškolního věku

Pokud se bavíme o dítěti v předškolním věku, je potřeba také znát, jaké jsou jeho základní potřeby, a to jak psychické, tak i fyziologické. Na základě znalosti těchto potřeb, dokážeme specifikovat kapitál, kterým by měla rodina disponovat, aby tyto potřeby dokázala u dítěte v předškolním věku v dostatečné míře dlouhodobě naplňovat. V následující podkapitole blíže přiblížíme, jaké potřeby se u dítěte předškolního věku objevují.

Podle Krejčové, Kargerové a Syslové (2015) je pro zdravý vývoj dítěte důležité uspokojení základních lidských potřeb. Pokud dlouhodobě neuspokojujeme potřeby, může nastat deprivace. Mohou se objevovat trvalé a nezvratné následky, pokud jsou dlouhodobě neuspokojovány základní vývojové potřeby u dítěte v předškolním věku. Neuspokojované potřeby se mohou také projevit agresí, a proto je důležité objevit, jaká potřeba není u dítěte

dostatečně naplňována. K zdravému vývoji dítěte je důležití především láska, přijetí či citová podpora.

2.2.1 Psychické potřeby

Mezi základní psychické potřeby dítěte řadíme potřebu stimulace, což znamená odpovídající množství kvalitních podnětů, které udržují organismus aktivní. Další v pořadí je potřeba smysluplného světa, čímž máme na mysli, že jednotlivé poznatky a zkušenosti musí mít určitý smysl a řád. Uspokojení této potřeby vede ke kvalitnějšímu přehledu situací, snadnějšímu učení a schopnosti adoptovat se na nové podmínky. Neméně důležitou je i potřeba životní jistoty, protože dítě vychází a vrací se do bezpečí rodinného kruhu. Pokud je tato potřeba naplněna nezabraňuje dítěti plně se soustředit na výchovně-vzdělávací činnosti v předškolním vzdělávání a ve tvorbě zdravých mezilidských citových vztahů. Čtvrtá je potřeba pozitivní identity, která se orientuje dovnitř dítěte a spočívá v přijetí svého já a uvědomění si své společenské hodnoty. Poslední, neméně důležitou, je potřeba otevřené budoucnosti. Ne, jen dospělý jedinec, ale i dítě, by mělo mít naději v pozitivní běh událostí v budoucnu, protože díky tomu neztrácí motivaci do aktuálně prováděných činností a může se bezstarostně věnovat tomu, co se děje právě teď a tady (Matějček, 1994).

3 Kapitál v rodině předškolního dítěte

Pod pojmem kapitál nerozumíme pouze ekonomické, případně finanční hledisko, Pierre Bourdieu in Prokop (2001) přichází s dalšími dvěma druhy kapitálů, které jsou zejména z pohledu sociologického esenciálně důležité – sociální a kulturní.

3.1 Ekonomický kapitál

Pod pojmem kapitál si představíme nejčastěji ekonomický kapitál. Tvorba ekonomického kapitálu je základní charakteristikou moderní společnosti. Ekonomický kapitál lze rozdělit na dva druhy. Prvním z nich je kapitál fyzický. Kapitálem fyzickým rozumíme hmotné statky. Zde patří na příklad: budovy, domy, zařízení různého typu a zásoby. Druhý ekonomický kapitál nazýváme finanční. Pod tímto pojmem rozumíme peníze a cenné papíry (Petrušek, Maříková, Vodáková, 1996).

Význam ekonomického kapitálu tkví tedy mimo jiné v tom, že bohatší rodina je schopna dítěti koupit na příklad dražší a lépe stimulující hračky, zprostředkuje zajímavé vyžití mimo instituci mateřské školky například na prázdninový pobyt, dovolenou, což rozšiřuje jeho obzory. Ekonomicky lépe situovaná rodina taktéž dokáže zajistit lepší potraviny, přivést jej k rozmanitým druhům sportů, což má pozitivní vliv na podporu zdraví. Zdraví jak, tělesné tak duševní. Rozdílovým prvkem je i bydlení, které si je rodina schopna obstarat. Ve vyspělé společnosti je rozdíl v bydlení patrný nejen ve skutečnosti, že dítě může mít svůj vlastní, dobře vybavený pokoj, který mu poskytuje lepší podmínky pro studium a osobnostní rozvoj obecně, ale také v začlenění mezi děti, které mají podobně výhodné ekonomické zázemí. Vidíme zde počátek působení mechanismu děděného sociálního kapitálu, který podrobněji zkoumáme níže (Možný 1999).

3.2 Sociální kapitál

Společnost je tvořena jednotlivci s podobným kulturním stylem. Tato podobnost je vyjádřena například tím, že užívají stejný jazyk, symboly, zvyky a mají stejnou kulturu či obdobné způsoby trávení volného času. Zkoumání kulturního kapitálu vede k pochopení mechanismů reprodukce systému sociální diference. Například, jak jsou vlivem kulturního kapitálu formovány studijní výsledky dítěte (Prokop, 2001).

V sociologickém slovníku (Boudon, Besnard, Cherkaoui, Lécuyer, 2004, s.80) popisují sociální kapitál následovně: „*je založen na zdrojích, kterou jsou sice v držení členů sítě, do níž člověk patří, a nikoli tohoto člověka samého, kterých však tento člověk může použít a používá pro dosažení nějakého cíle, jenž umožňuje zlepšit jeho stav*“.

Velký sociologický slovník (Petrušek, 1996) hovoří o sociálním kapitálu jako o komplexu zdrojů, jež daná osoba může využívat, jelikož se zná s jinými lidmi. Hovoříme o široké paletě sociálních kontaktů, jež mohou být užitečné. Objem sociálního kapitálu, kterým osoba ve společnosti nakládá, je pak určen velikostí sítě kontaktů, jež je osoba schopna uvolnit ke své potřebě, a velikost ekonomického, sociálního a kulturního kapitálu těch osob, ze kterých se skládá síť známostí.

Sociální kapitál je podle Možného (1999) zdroj, kterým disponuje rodina a je uložen v konexích a stycích rodiny, známostech či kamarádech dané rodiny. Síť vzájemné podpory pak popisuje autor například tak, že dva spolužáci z lepších rodin drží pospolu. Na univerzitě pak rozšiřují dále své okruhy známých a tím vytváří okruhy vzájemné pomoci celoživotní hodnoty.

3.3 Kulturní kapitál

Podle velkého sociologického slovníku (Petrušek, 1996, s. 474) je kulturní kapitál: „*zvláštní forma získaných předpokladů jedince nebo skupiny k dosažení určitého sociálního statusu, který je vázán na charakter a úroveň enkulturace.*“

Kulturní kapitál je určitá způsobilost hrát takzvanou kulturní hru, porozumět odkazům ve filmech, divadle či knihách a také určitá vědomost, jak se v daných situacích chovat, či jak co nosit (Hobbs a kol., 2016).

Prokop (2001) hovoří o kulturním kapitálu jako o kulturním znamení značného státu v daném jak kulturním, tak i sociálním výběru. Zaměřujeme se tedy na státu rodiny nejen z hlediska příjmu či vzdělání rodičů, ale také z hlediska kořenů rodiny, uznávaným postojům či klimatu a jít tak do jádra kulturních kořenů. Podle Bourdieua lze rozlišovat tři úrovně tohoto kapitálu:

- **Vtělený:** zařazujeme sem kulturní postoje či chování, jež si jedinec zvnitřňuje prostřednictvím socializačního procesu.
- **Objektivizovaný:** o tomto kulturním kapitálu hovoříme v souvislosti se zbožím, kam řadíme například obsah knihovny, či média a internet.
- **Institucionalizovaný:** zde hovoříme o dokladech o dosaženém vzdělání, jež danou osobu upřednostňují v rozličných oblast sociálního života.

4 Kurikulum předškolního vzdělávání

Průcha v pedagogickém slovníku (2004, s.110) uvádí tři základní významy, a to vzdělávací program, projekt a plán. Druhým významem pak průběh studia a jeho obsah a posledním obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, její plánování a hodnocení.

Šmelová, Prášilová a kol. (2018) uvádí, že se zavedením školského zákona 561/2004 Sb. se v českých školách objevují dvoustupňová kurikula. V kontextu státní úrovně pak hovoříme o takzvaných rámcových vzdělávacích programech (dále RVP). Ve školách jsou pak dle RVP tvořeny kurikula, která se nazývají školní vzdělávací programy (dále ŠVP), pomocí kterých je realizováno vzdělávání na jednotlivých školách. Pokud hovoříme o předškolním vzdělávání, jedná se pak o rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání (dále RVP PV) Z kurikula RVP PV se pak vytváří třídní vzdělávací program, který je však brán jako nezávazný dokument. Podle Šmelové, Petrové a Suralové (2012) je rámcový vzdělávací program jakýmsi základním a povinným rámcem pro následnou tvorbu školní vzdělávacího programu. Autorky dále vysvětlují, že tato tvorba má za cíl rozvíjet klíčové kompetence dítěte, avšak s důležitým zřetelem na jeho potřeby a zájmy.

Rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání prošel určitými transformacemi. První program byl zveřejněn v roce 2001, avšak sloužila pro ověření učiteli a nebyl závazný, tudíž podle něj školy nemusely, ale mohly pracovat. Avšak od roku 2007 musely všechny mateřské školy, které jsou v rejstříku škol, započít vzdělávání pomocí školského vzdělávacího programu, který si sami vytvořily (Šmelová, Prášilová a kol., 2018).

4.1 Specifická činnost mateřské školy Sluníčko s.r.o. dle ŠVP

Mezi faktory, které mohou pozitivně ovlivnit výběr právě mateřské školy Sluníčko v Lipníku nad Bečvou, můžeme zařadit fakt, že MŠ se nachází v centru města, má celodenní provoz, jsou zde 3 oddělení (2-4 let, 4-5 let, 5-7 let) a vlastní venkovní areál školy (oplocený komplex budov, zahrada/park).

Dlouhodobý plán školy láká při výběru na poskytování kvalitního vzdělání tak, aby z dětí byly vychovány tvořivé, odpovědné a eticky vybavené občany. Pracovníci upozorňují, že mají na paměti, že technologie jde kupředu a nahrazuje tak velkou část fyzické práce. Schopnost přizpůsobit se proměnným požadavkům dominuje nad zaměřením na jedno celoživotní působení. Stěžejní je naučit orientovat a stát se prospěšným okolnímu světu i sobě samému.

Nezapomíná však na osvědčené školní přístupy z minulosti a zachovává je, proto nezapomíná i na rozvoj ducha a těla. Zaměření ŠVP je tedy jak v sociální, tak emocionální rovině. Nabízí bezpečné a příjemné prostředí, což vede k rozvoji tvořivosti a umožňuje rozvíjet nezávislost a sebevědomí. Finální produkt vzdělávání by měl vést k pocitu sounáležitosti a smyslu pro odpovědnost.

Materiální podmínky

Materiální podmínky v mateřské škole se mohou pyšnit dostatečně velkými prostory, nábytkem i dalším vybavením, které je přizpůsobeno stavbě těla dětí. Umožňuje to umístění hraček a pomůcek tak, aby je měly děti k dispozici a mohly si je samostatně vzít. Produkty, které děti vytvoří, se hojně využívají na ozdobení vnitřních prostor. Venkovní prostor (zahrada) má k dispozici vybavení, které dává možnost různým, nejen, pohybovým aktivitám. Všechny prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů (Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>).

Organizace vzdělávání

Co se týče organizace vzdělávání, tak celý komplex mateřských škol čítá dvě budovy (druhá budova se nachází v Přerově), jak jsme zmínili výše, má celodenní provoz (6.30 – 16.30). Vedení nabízí i dohodu výjimky ohledně prodloužení pobytu, pakliže není v rozporu s psychologickými potřebami dítěte. Celkový počet tříd je šest, přičemž tři z nich jsou opět v jiné, již zmíněné, lokalitě. Třídy mají různý počet dětí, přičemž třída, ve které probíhá náš výzkum a je tedy pro nás relevantní, čítá 18 dětí ve věku 2-4 let. Sourozenci a kamarádi jsou zpravidla umístěni do jedné třídy. Vyučovací jazyk je český a doplněn jazykem anglickým a německým. Provoz je zajištěn i o prázdninách, sloučením oddělení. Pracovníci docházejí na dvě pracovní směny, přičemž po dobu vycházky a stravování (nebo případě složitějších výukových činností) jsou dva pedagogové. V budově mateřské školy, kde se nachází děti rodičů, kteří se účastnili našeho výzkumu, jsou tři třídy, které spolupracují jak mezi sebou, tak se ZŠ, která je umístěna v patře budovy. Mateřská škola v Přerově funguje jako odloučené pracoviště (Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>).

Životospráva

Dětem je podávána vyvážená plnohodnotná strava, mají stále k dispozici dostatek tekutin. Mezi podávanými jídly jsou dodržovány doporučené intervaly. Je respektována doporučená délka pobytu venku. Je respektována individuální potřeba aktivity a spánku (tamtéž).

Denní řád

Denní řád je dostatečně flexibilní, což znamená, že reaguje na individuální možnosti dětí, v denním programu jsou pravidelně zařazovány řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity. Plné pracovní nasazení pedagogů při práci s dětmi, poměr spontánních činností a řízených aktivit je vyvážený. Aktivity jsou řízeny způsobem, aby dítě projevilo vlastní aktivitu, zájem a samo experimentovalo, děti mají možnost volby, pokud chtějí, mohou jít do svého koutku nebo se neúčastnit společných aktivit, taktéž mají soukromí při osobní hygieně. Plánované činnosti vycházejí z potřeb dětí. V neposlední řadě nejsou překračovány stanovené počty dětí ve třídě (Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>).

Psychosociální podmínky

V psychosociálních podmínkách můžeme nalézt postavení všech dětí na rovnocenné úrovni, potřebný řád, který je vyvážen osobní svobodou a volností, nabídku vzdělání, která odpovídá mentální úrovni dětí. Nově přichozí děti mají možnost postupné adaptace. Respektují se potřeby dětí. Kládou důraz na nezatěžování dětí spěchem a chvatem. Jsou nastavena pravidla soužití. Pedagogický styl podporuje a vyjadřuje vstřícnou a naslouchající komunikaci a počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte, samotní pedagogové se vyhýbají negativním verbálním označením (tamtéž).

V mateřské škole mají možnost se účastnit se chodu maminky na mateřské dovolené v programech, které probíhají v dopoledních a odpoledních hodinách. Ve třídách se objevují děti různých ras a náboženských přesvědčení, klade se důraz na rovnocenné postavení dětí bez rozdílů odlišností. S dětmi je vyloučena jakákoliv manipulace, pedagogický styl je založen na samostatným rozhodováním dětí (Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>).

Organizace chodu

Jak jsme zmínili výše, dětem je poskytována plnohodnotná pestrá strava a děti mají stále k dispozici dostatek tekutin. Je zajištěn denní rytmus a řád, který je pravidelný, avšak

dostatečně pohyblivý, aby se dokázal přizpůsobit aktuální situaci nebo potřebě dítěte, například děti, které mají sníženou potřebu spánku, mají individuální program. Pobyť venku je dětem dostatečně dopříván při přízni aktuálního počasí a ovzduší. Nejen ve venkovních prostorách, ale i vnitřních mají děti dostatek volného pohybu. Pedagogové sami se sami chovají dle zásad, které učí. Provozují zdravý životní styl a jdou tak vzorem svým dětem (tamtéž).

Řízení mateřské školy

Kompetence všech pracovníků, včetně povinností a pravomocí, jsou jasně vymezeny a definovány. Je k dispozici funkční informační systém. Ředitelka při řízení zapojuje spolupracovníky do tohoto procesu, dále ředitelka vyhodnocuje pracovní podklady a dokumenty všech zaměstnanců. Pedagogický sbor je veden, aby při práci vedl týmového ducha. Ředitelka využívá principů zpětné vazby a analýzy. Školní vzdělávací program je vytvářen nejen ředitelkou, ale i vzájemnou spoluprací s pedagogy. Mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem a dalšími organizacemi v místě (Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>).

Mateřská škola je tedy řízena jednou ředitelkou, přičemž na pracovišti, které je odloučené se nachází její zástupce, který má pravomoce dle vnitřního předpisu školy, což je dokument, kde je zpracováno řízení mateřské školy-vedena je zde veškerá činnost školy, školní řád, provozní řád, pracovní řád, vnitřní mzdové směrnice (tamtéž).

Mateřská škola má vlastní školní dopravu od roku 1996 a od roku 2002 byly provedeny kompletní rekonstrukce všech hygienických zařízení, výdejny stravy a byla plně zrekonstruována plynová kotelna (Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>).

Personální zajištění mateřské školy

Odborníci se zajišťují specializované služby, pedagogičtí pracovníci mají odbornou kvalifikaci, případně si ji doplňují, sebevzdělávají se a chovají se profesionálně. Celý pedagogický sbor funguje na základě jasně definovaných pravidel (tamtéž).

Spolupráce s dalšími institucemi

Spolupráce probíhá jak s jinými mateřskými školami, základními školami, školskými poradenskými zařízeními, tak se samotným městem a rodiči (sdružení rodičů a přátel školy). V rámci spolupráce s rodiči pracuje při škole Klub rodičů a přátel Sluníčka. Není výjimkou i spolupráce se zahraničními školami skrze projekty, a to se děje od roku 1998. Co se týče

spolupráce s městem, tak zde figurují hlavně orgány jako je Policie ČR, Městská policie, Záchraný hasičský sbor a Armáda ČR (Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>).

V rámci spolupráce s rodiči panuje oboustranná důvěra a otevřenost. Pedagogičtí pracovníci sledují potřeby nejen dítěte, ale i samotných rodin. Jak jsme již zmínili, rodiče se mohou podílet na chodu mateřské školy. Běžnou možností, jak tak učinit, je navštívit události, které probíhají pro rodiče. Je to například Jarní slavnost, Zahradní slavnost, Dětský den. Samozřejmě rodiče mají také možnost komunikovat s učiteli skrz email, telefon, při individuálně domluvené schůzce. Děni v mateřské škole mohou sledovat jak na webu, tak v časopisu školy – Newsletters (tamtéž).

Zabezpečení výuky dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Pokud nastoupí do mateřské školy dítě se speciálními vzdělávacími potřebami je zabezpečena možnost pohybu (v případě tělesného postižení), je na pracovišti asistent pedagoga (v rámci podpůrných opatření 3. stupně), probíhají náhradní tělovýchovné aktivity namísto těch, které se využívají pro intaktní děti. Jsou využívány kompenzační pomůcky a je snížen počet dětí ve třídě (Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>).

Dále mateřská škola užívá principy jako je individualizace vzdělávacího procesu, zabezpečení realizace všech podpůrných opatření, spolupráce se školním poradenským zařízením, zákonnými zástupci a v případě potřeby dalšími odborníky i mimo okruh školství. Další opatření jsou již zmíněny výše (tamtéž).

Mateřská škola je tedy připravena na nástup dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami, nicméně v současné době není žádné takové dítě v mateřské škole vzděláváno (tamtéž).

Zabezpečení výuky dětí mimořádně nadaných

Mateřská škola nezapomíná ani na odlišný přístup k dětem, které jsou mimořádně nadané. V rámci vzdělání těchto dětí je v úzkém kontaktu se školským poradenským zařízením. Zadává odlišné, specifické pracovní úkoly dítěti. Vybavuje prostory didaktickými pomůckami k tomu určenými. Podle zájmů a schopností dítěte mateřská škola nabízí další aktivity. Tyto aktivity mohou být realizovány díky úpravě prostředí, které spolu s pedagogickým vedením, povede k rozvoji jeho potenciálu v plné míře. Součástí práce s mimořádně nadanými dětmi je i zajištění uskutečnění všech stanovených podpůrných opatření, vypracování Plánu pedagogické podpory (dále jen plán), který vytvoří učitel a seznámí s ním zákonné zástupce a ostatní

pedagogické pracovníky, kteří pracují s dítětem. Tento plán učitel průběžně vyhodnocuje, případně upravuje dle aktuální potřeby a nejpozději po 3 měsících od zahájení podpůrných opatření dotyčný učitel, zodpovědný za vypracování plánu, plán vyhodnotí, zdali vede k naplnění stanovaných cílů. Pokud jsou nedostačující, je upozorněn zákonný zástupce a je mu sděleno, aby navštívil pedagogicko-psychologickou poradnu (poradenské zařízení zabývající těmito dětmi). Mateřská škola dodá Plán pedagogické podpory školskému poradenskému zařízení, a to může usoudit, že je nevyhovující a je potřeba vzdělávat dle Individuálního vzdělávacího plánu (dále jen IVP). IVP vypracuje učitel ve spolupráci se školským poradenským zařízením a je vypracováno bez zbytečného odkladu do 1 měsíce (Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>).

4.2 Struktura ŠVP mateřské školy Sluníčko

Školní vzdělávací program, který je vytvořen základní a mateřskou školou Sluníčko nabízí rámec vzdělávacích oblastí, ze kterých je pak vytvářen třídní vzdělávací program. Nyní budou krátce popsány kapitoly, které ŠVP obsahuje. V první kapitole se nachází identifikační údaje zařízení, kam patří například název, údaje o škole, zřizovatel zařízení a v neposlední řadě také platnost dokumentu. Druhá kapitola pojednává o charakteristice školy, a to o základních údajích a dlouhodobém plánu školy. V další kapitole nalezneme podmínky, které jsou stanoveny pro vzdělávání. Zde jsou uváděny věcné neboli materiální podmínky, kam jsou řazeny například dostatečně velké prostory či vybavení hračkami a pomůckami. Dále je tato kapitola tvořena podkapitolami o životosprávě, psychosociálních podmínkách, organizací chodu, řízení mateřské školy či personální zajištění. Čtvrtá kapitola je věnována organizaci vzdělávání, kde jsou například zmiňována kritéria pro přijetí dítěte. Charakteristika vzdělávacího programu pak nabízí například vzdělávací cíle a záměry či formy a metody práce. V šesté kapitole se pak ŠVP zabývá vzdělávacím obsahem, kde zmiňuje principy a metody vzdělávání, třídní vzdělávací program či integrované bloky. Pomocí této kapitoly jsou pak vypracovávány jednotlivé třídní vzdělávací programy. Kapitola s názvem dílčí projekty a programy nabízí rozepsané jednotlivé měsíce v roce s vytyčenými aktivitami, které se v něm budou konat. Rodiče tak mohou mít přehled o tom, co vše dětem mateřská škola nabízí. Například v měsíci září se děti mohou těšit na sběr přírodnin, podzimní výlet či Zahradní slavnost, která je typickou akcí školy. V prosinci je dětem, kupříkladu, nabízeno pečení perníčků, návštěva Betlému v místním kostele či mikulášská nadílka. Aktivity jednotlivých měsíců jsou velice pestré a rozličné, což jistě rodiče velmi ocení. Poslední kapitola je pak věnována systému evaluace, kde jsou zařazeny jak oblasti

autoevaluace, cíle a kritéria autoevaluace či nástroje autoevaluace (Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>).

4.3 Struktura TVP mateřské školy Sluníčko

Ve školním vzdělávacím programu nalezneme roční plán, podle kterého se pak následovně vytváří třídní vzdělávací program. Zájemci zde naleznou měsíční rozdělení podle integrovaných bloků, které jsou následovně členěny do tematických částí, jež jsou pestré a hravé. Nalezneme zde zaměření například na jednotlivá roční období či kulturní svátky. Co se týče uspořádání témat školního vzdělávacího programu, měla by se prolínat do ročního období, avšak učitelky mají při volbě tématu volnost. K plánování a vyhodnocování témat pak dochází společně pomocí evaluačních nástrojů. K tvořivým činnostem patří i uspořádání prostorů, tvořivých koutků ve třídě nebo také doplnění pomůckami. Ke splnění dílčích cílů a výstupů jsou zařazovány také víkendové či týdenní pobyty, jež jsou absolvovány mimo prostory mateřské školy. Pro uspořádání činností je potřebné zaujímat moderní pohled na život, ekologický vliv či demokratický přístup. Činnosti jsou plánovány týdně a čerpají z nabídky témat ročního období v třídním vzdělávacím programu (Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>).

První integrovaný blok s názvem Podzimní hrátky se zaměřuje na oblasti: dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika, dítě a ten druhý, dítě a společnost a dítě a svět. Blok se zabývá vším, co koresponduje s podzimem. Náplní je například poznávání ovoce, zeleniny či polních plodin a osvojování jejich názvů. Jsou zde pak uplatňovány kompetence k učení, řešení problému, komunikativní, sociální a personální či činnostní a občanské. Jsou zde také popsány očekávané výstupy, díky kterým mohou mít rodiče větší přehled, co by jejich dítě po ukončení tohoto bloku měly ovládat. Pro příklad uvádíme některý z očekávaných výstupů integrovaného bloku:

- Domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- Vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení
- Těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkání se s uměním
- Porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- Vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc-chovat se citlivě a ohleduplně (tamtéž).

Dalším blokem je integrovaný blok Zima je tady. Opět se zaměřuje na oblasti dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika atd. Blok má napomáhat k prožívání tradic, které jsou v prosinci, a to konkrétně Vánoce, či příchod Mikuláše. Dochází k vysvětlení tradic a také uvedení příkladu, jak to může vypadat v jiných zemích. Děti se mohou v tomto bloku zaměřit na zimu jako roční období, sledovat ptáky či povídat si o zimním spánku zvířat. Opět se zde setkáváme s jednotlivými kompetencemi (Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>).

Třetí integrovaný blok je věnován tématu Už vím, že jsem, a ještě něco více. Jeho náplní jsou zajímavosti o lidském těle, zaměstnání dospělých či řemeslech. Dále pak také o ekologii, zajímavosti z oblasti hmyzu, zvířat či ptáků. I v tomto integrovaném bloku nechybí klíčové kompetence a vzdělávací oblasti. K očekávaným výstupům v tomto integrovaném bloku jsou zmiňovány oblasti jako:

- Vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu
- Vytvoření povědomí o mezilidských morálních
- Vytváření základů pro práci s informacemi (tamtéž).

Integrovaný blok Když se budí jaro obsahuje velmi pestrou nabídku činností. Děti pozorují, jak se příroda po zimě probouzí, jaké se v ní dějí změny. Poznávají typické jarní znaky, kam můžeme zařadit například probouzející se hmyz a zvířata, pučení stromů či keřů. Zaměřuje se také na poznatky ze života ptáků, kteří hnízdí nedaleko či jejich názvy. Opět nechybí klíčové kompetence a vzdělávací oblasti (Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>).

Poslední integrovaný blok se nazývá Už jde léto, už de léto, už k nám jedou prázdniny. Zde se většina činností, které se vykonávaly v prostorách mateřské školy přesouvají do přírody. Nechybí povídání o tomto ročním období, jak se chránit před sluníčkem, pozorování přírody kolem sebe. Nezapomíná se ani na připomenutí, jak se chovat v určitých nebezpečných situacích (tamtéž).

II. EMPIRICKÁ ČÁST

Empirická část se zaměřuje na výsledky dotazníkového šetření, který byl prováděn ve spolupráci s rodiči s dětmi ve věku od dvou do čtyř let. Pro náš výzkum byla využita metoda dotazníku. Dotazník vyplňovali rodiče, které mají děti v Mateřské škole Sluníčko v Lipníku nad Bečvou, a to konkrétně ve třídě Smajlíci, kde se vzdělávají děti v již zmiňované věkové kategorii od dvou do čtyř let.

5 Průzkum významu kapitálu u rodiny dítěte v předškolním věku

V této kapitole jsou vymezeny cíle a dílčí cíle výzkumného šetření. Na vymezené cíle navazuje metodologie, kde je popsána metoda, a to konkrétně dotazník a jeho formy. Dále jsou pak stanoveny výzkumné otázky, které jsou v kontextu s vymezenými cíli. Poslední podkapitolu pak tvoří popis testovaného vzorku, na kterém bylo dotazníkové šetření prováděno.

5.1 Cíl a dílčí cíle výzkumu

Cílem našeho výzkumu je zjistit, jaké motivy mají rodiny s různými úrovněmi kapitálu k výběru konkrétního soukromého zařízení pro předškolní vzdělávání.

Dílčím cílem bakalářské práce je prokázat na základě standardizované metodologie vlivy jednotlivých typů kapitálů rodiny, a to ekonomického sociálního a kulturního, a to na výchovné preference rodiny a tomu odpovídající výběr konkrétní soukromé mateřské školy s jejími kurikulárními specifiky.

5.2 Metodologie výzkumu

Empirická část byla provedena kvantitativním přístupem. Pro náš výzkum jsme konkrétně vybrali dotazníkové šetření. Tuto metodu jsme vyhodnotili jako nejvhodnější pro potřeby našeho výzkumu. A to jak z hlediska našich výzkumných cílů, tak celkové proveditelnosti výzkumu. Dotazník můžeme definovat podle Reichela (2009) definovat jako písemnou podobu rozhovoru, která mapuje různé oblasti, na které se zaměřujeme. Za největší výhodu lze považovat to, že respondentovi je zachována jeho anonymita a není ovlivněn tazatelem.

Existují tři typy dotazníků. Prvním z nich je **nestrukturovaný dotazník**, ten, ve většině případů, neobsahuje žádné otázky a je to prázdný papír, kde se respondent volně rozepíše dle

instrukcí tazatele. Druhým typem **polostrukturovaný dotazník**, obsahuje určité spektrum otázek, na které může respondent odpovědět v pořadí, dle jeho uvážení. Posledním typem, a pro nás relevantním, je **strukturovaný dotazník**, obsahuje určité pořadí otázek, na které je potřeba odpovědět v daném pořadí. Jedná se o otázky volné, polootevřené a málo otázek uzavřených. (Reichel, 2009)

Právě strukturovaný dotazník, jindy uváděný jako standardizovaný využíváme v naší práci. Je nutno říci, že tento dotazník využíváme v kvalitativní formě, jelikož obsahuje ve většině uzavřené a pouze dvě otevřené otázky. A to pro oba typy dotazníků. Jak uvádí Giddens (2013) standardizované dotazníky jsou charakteristické tím, že mají pevně daný seznam otázek, na které lze volit pouze odpovědi z určitého výběru (ano, ne, nevím).

5.3 Výzkumné otázky

V našem výzkumu předpokládáme, že určité procento dotázaných osob nebude souhlasit s výzkumem v domněnku narušení jejich soukromí. Dále předpokládáme, že rodiny s vyšším ekonomickým kapitálem budou investovat více finančních prostředků do mimoškolních aktivit dítěte a vybavení pro stimulaci dítěte a herního materiálu a také se budou méně věnovat dítěti osobně. Oproti tomu předpokládáme, že rodiny s nižším ekonomickým kapitálem budou mít sice méně finančních prostředků na nákup různého vybavení pro dítě (hračky, oblečení apod.) a nebude jejich dítě/děti navštěvovat tolik mimoškolních aktivit, ale budou se dítěti věnovat více svého času, jelikož na to budou mít časové možnosti.

Uvědomujeme si, že výše finančního kapitálu bude záviset na různých faktorech (vzdělání, typ pracovní pozice rodiče, rodič samoživitel/úplná rodina atd.) a tak nelze zcela s jistotou očekávat naplnění našich předpokladů. Uvědomujeme si, že i rodič s vysokým ekonomickým kapitálem může pracovat na takové pracovní pozici, která není příliš časově náročná a může tedy investovat čas i do aktivit s dítětem, avšak se domníváme, že takových případů bude méně.

5.4 Popis testovaného vzorku

Pro účast na našem výzkumu bylo osloveno 25 rodin, kde se nachází minimálně jedno dítě v předškolním věku. Oslovení proběhlo prostřednictvím ústního sdělení, případně telefonátu a elektronické pošty. V případě odeslané zprávy byl vytvořen formálně strukturovaný dotaz, ve kterém byli budoucí možní respondenti požádáni, zdali by neprojevíli zájem o aktivní účast na našem výzkumném šetření, v podobě vyplnění elektronického dotazníku. Všem osloveným

byla zaručena anonymita a diskrétnost. Výběr byl uskutečněn na základě požadovaných kritérií. Samotný počet respondentů neměl přesáhnout velké číslo. Bylo osloveno 25 rodin, z čehož 20 rodin souhlasilo s výzkumem. Domníváme se, že rodiny/rodiče, kteří vyjádřili nesouhlas, měli pocit nepříjemného vstupu do jejich soukromí, ačkoliv jim byla vysvětlena naprostá anonymita. Na základě dohody s respondenty, kteří se účastní výzkumu, nebudou uvedena jejich jména pro zachování slíbené anonymity.

5.5 Analýza dat z dotazníku

V této podkapitole nalezneme analýzu dotazníkového šetření. Budou zde přiloženy obrázky vyhodnoceného dotazníku každé rodiny. Pro podobu dotazníku lze nahlédnout do příloh. Celkový počet vyplněných dotazníků je 20.

Dotazník s názvem „Rozdělení svobodou“ vznikl na základě výzkumu: Česká společnost po 30 letech. Tým autorů na základě dlouhodobých studií vyspecifikoval jednotlivé kapitály, mezi které patří:

Ekonomický kapitál, který zastupuje příjem domácnosti přepočtený na počet jejích členů a celkový majetek včetně úspor a nemovitého majetku. Sociální kapitál, jímž je myšlený celkový rozsah a prestiž sociální sítě – měřeno optikou pracovní pozice, jejichž zástupce ve svém okolí respondent zná. Dále pak také pomáhající kapitál: zde má respondent ve svém okolí lidi, kteří mu v případě potřeby poradí s finančními a právními věcmi, pohlídají děti či pomohou v nemoci a v domácnosti. Kulturní kapitál, který představuje úroveň podílení se na akcích spojených s tzv. vyšší kulturou (divadla, muzea, výstavy atd.) i nastupující kulturou (quality TV, moderní koncerty apod.). A posledním kapitálem je pak lidský kapitál, čímž je myšlena znalost a úroveň cizích jazyků, schopnost práce na PC a s moderními komunikačními prostředky.

Výše popsané kapitály zkoumá v dotazníku čítající 26 otázek. Z těchto 26 zodpovězených otázek následně dotazník generuje výstup, a to obrázek s popisem do jaké třídy daný respondent patří. Pod obrázkem je těchto šest kapitálů zakresleno do jednotlivých grafů se stupnicí od jedné do pěti vzestupně od nejnižší úrovně zkoumaného kapitálu číslo jedna po nejvyšší, tedy číslo pět. Týmu Daniela Prokopa se podařilo vytvořit skvělý dotazník, který posloužil i nám jako základ pro zkoumání rodičů vstupujících společně se svými dětmi do předškolního vzdělávání v námi sledované mateřské škole Sluníčko s.r.o. Vzorový dotazník naleznete v příloze na konci práce.

5.5.1 Data z dotazníku

Odkaz na dotazník byl zaslán dvaceti pěti reprezentantům rodin dětí z naší třídy, a to elektronickou formou. Výsledek nám byl zaslán opět elektronickou formou, a to ve formě obrázku, který obsahoval vyfocenou obrazovku počítače, na kterém respondenti na dotazník odpovídali. Z původně dvaceti pěti oslovených se nám vrátil vyplněný dotazník od dvaceti respondentů. Vážíme si jejich přístupu, protože nás poměrně významně nechali nahlédnout do svého soukromí a svěřili svá data pro účely naší bakalářské práce.

Je jisté, že umístění dětí do soukromého zařízení pro předškolního vzdělávání není pro každého. Jedním z limitů je pochopitelně kapacita. Dalším aspektem je finanční náročnost, jež na sebe rodiče nakládají umístěním svého dítěte do soukromého zařízení. Nyní se pokusíme analyzovat data ze všech dotazníků a vyvodit z nich závěry.

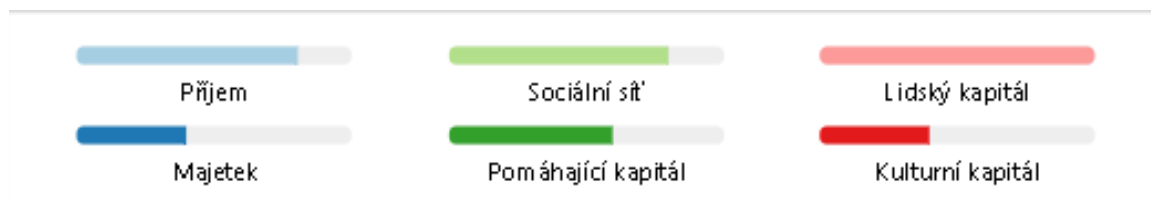
Dotazník „Rozdělení svobodou“ nám rozčlenil respondenty celkem do pěti skupin. Vyjmenujeme je nyní vzestupně od kapitálově nejslabší po nejsilnější. Jsou to: Ohrožená třída, tradiční pracující třída, třída místních vazeb, zajištěná střední třída a nastupující kosmopolitní třída. Pro snadnější analýzu jsme kapitálově velmi blízké skupiny sloučili do jedné a rozebereme si tedy skupiny v následujícím pořadí – seřazeno opět vzestupně – od nejslabší po nejsilnější skupinu. První a kapitálově nejméně bohatou skupinou je množina tvořená „ohroženou třídou“ a „tradiční pracující třídou“. Tuto skupinu tvoří rodiny s nejnižšími příjmy a nejmenším majetkem. Do této skupiny patří rodiny číslo 1, 2, 4, 6, 8 a 20. Rodiče pracují převážně v dělnických či méně kvalifikovaných profesích. Jejich vybavení dalšími kapitály – zejména lidským a pomáhajícím, tyto ohrožené skupiny vede k tomu, že chtějí pro své děti lepší podmínky. Musejí tedy použít svůj nižší ekonomický kapitál k tomu, aby jejich děti mohly navštěvovat výběrové, soukromé vzdělávací zařízení pro předškolní děti. Očekávají také, že si jejich děti budou tvořit vazby s dětmi z vyšších společenských skupin a jejich postavení bude v budoucnu lepší, než jaké měly v rodinách, ze kterých pocházejí.

Další skupinou je množina tvořená třídou místních vazeb a zajištěná střední třída. Do této skupiny patří rodiny číslo: 3,9, 10, 11, 12, 14, 17, 18 a 19. Rodina číslo 18 jako jediná zastupuje třídu místních vazeb, která sice nemá tak silný ekonomický kapitál, jako třída střední, nicméně díky nižším nákladům je možno ji mezi střední zařadit. Lze konstatovat, že tato třída je ekonomicky zajištěná a nestrádá ani v dalších porovnávaných kapitálech. Dospělí členové této skupiny pracují na příklad jako vyšší státní úředníci, vedoucí pracovníci, vojáci, policisté či učitelé. Rodiče z této třídy chtějí a mohou si dovolit dopřát svým dětem to nejlepší vzdělání a je pro ně důležité, že si jejich děti budou tvořit vazby s dětmi z podobné či vyšší skupiny.

Poslední zkoumanou skupinou je nastupující kosmopolitní třída. Do této skupiny se zařadily dle dotazníku rodiny číslo 5, 7, 13, 15 a 16. Tato ekonomicky nejvybavenější skupina sdružuje elity z našeho města a okolí. Jsou v ní zastoupení majitelé firem, manažeři, vysokoškolští pedagogové, šéfkuchaři a další profese. Tato skupina je hojně vybavena všemi druhy kapitálu. Osoby z této skupiny jsou taktéž výborně jazykově vybaveni a chtěli by opravdu to nejlepší pro své děti. Vzhledem k tomu, že jediné soukromé zařízení pro předškolní vzdělávání v Lipníku nad Bečvou je mateřská škola Sluníčko s.r.o., bylo zvoleno právě toto zařízení. Mohli zajisté zapátrat v širším okolí a zvolit jiné, ale rozhodli se z různých (možná i logistických) důvodů využít služeb právě této mateřské školy. Veškerá tvrzení, která zde uvádíme jsou opřena o data vystupující z dotazníku „Rozdělení svobodou“ a osobní znalostí rodin, které se staly respondenty v našem dotazníkovém šetření. Data v této práci jsou sice anonymní, nicméně my jakožto zpracovatelé je známe.

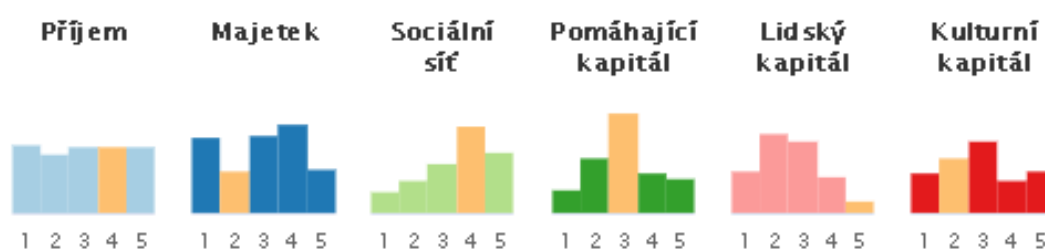
Obrázek 1 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.1

Patříte do **ohrožené třídy**. Ta tvoří **22 %** populace.

- Je to zapomenutá třída, která netěží z globalizace ani nástupu digitalizace – a nejspíš nezvládne zachytit trendy v budoucnu.
- Patří do ní lidé ze všech věkových skupin. Ze 62 % to jsou ženy – ty ohrožuje ztráta zaměstnání nebo rozvod.
- Pracují ve špatně ohodnocených zaměstnáních, i když mají formální vzdělání, díky kterému by mohli získat kvalifikovanější a lépe placené pozice.

Podrobnosti níže...

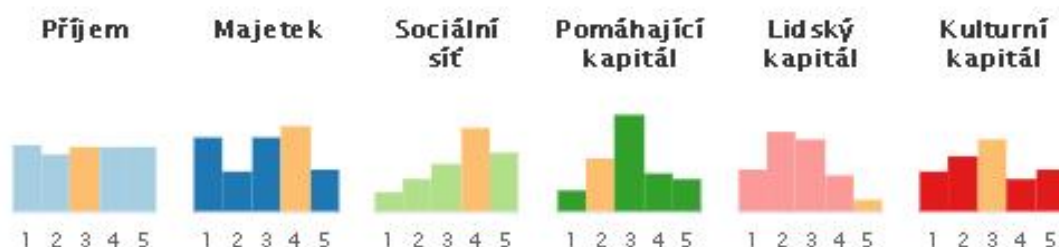
Obrázek 2 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.2

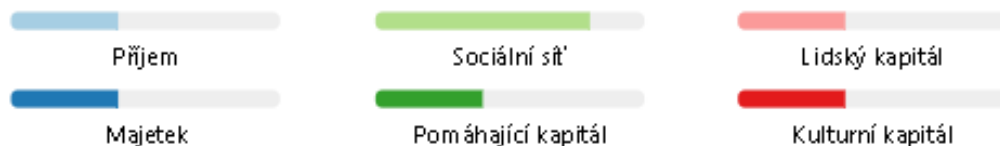
Patříte do **zajištěné střední třídy**. Ta tvoří **22 %** populace.

- Její zástupci mají vysoké příjmy a v porovnání s ostatními největší nahromaděný majetek.
- Cizí jazyky a počítače ovládají lépe než většina lidí, ale hůř než nastupující kosmopolitní třída.
- To snižuje jejich šance dál bohatnout a stát se společenskou elitou.

Podrobnosti níže...

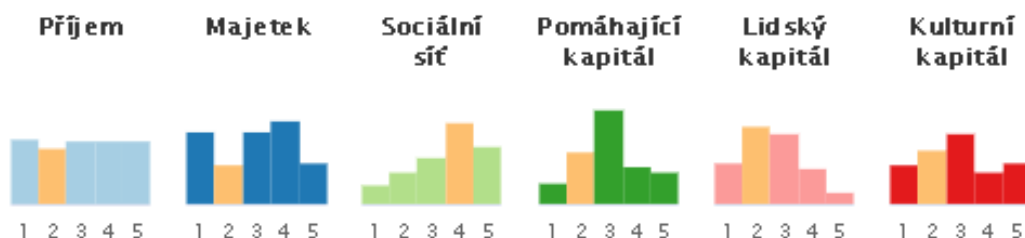
Obrázek 3 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.3

Patříte do **ohrožené třídy**. Ta tvoří **22 %** populace.

- Je to zapomenutá třída, která netěží z globalizace ani nástupu digitalizace – a nejspíš nezvládne zachytit trendy v budoucnu.
- Patří do ní lidé ze všech věkových skupin. Ze 62 % to jsou ženy – ty ohrožuje ztráta zaměstnání nebo rozvod.
- Pracují ve špatně ohodnocených zaměstnáních, i když mají formální vzdělání, díky kterému by mohli získat kvalifikovanější a lépe placené pozice.

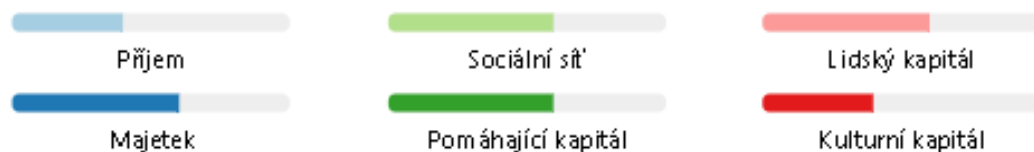
Podrobnosti níže...

Obrázek 4 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.4

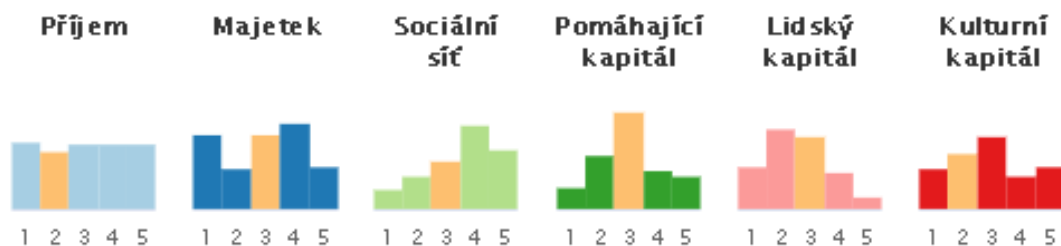
Obrázek 5 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.5

Patříte do **ohrožené třídy**. Ta tvoří **22 %** populace.

- Je to zapomenutá třída, která netěží z globalizace ani nástupu digitalizace – a nejspíš nezvládne zachytit trendy v budoucnu.
- Patří do ní lidé ze všech věkových skupin. Ze 62 % to jsou ženy – ty ohrožuje ztráta zaměstnání nebo rozvod.
- Pracují ve špatně ohodnocených zaměstnáních, i když mají formální vzdělání, díky kterému by mohli získat kvalifikovanější a lépe placené pozice.

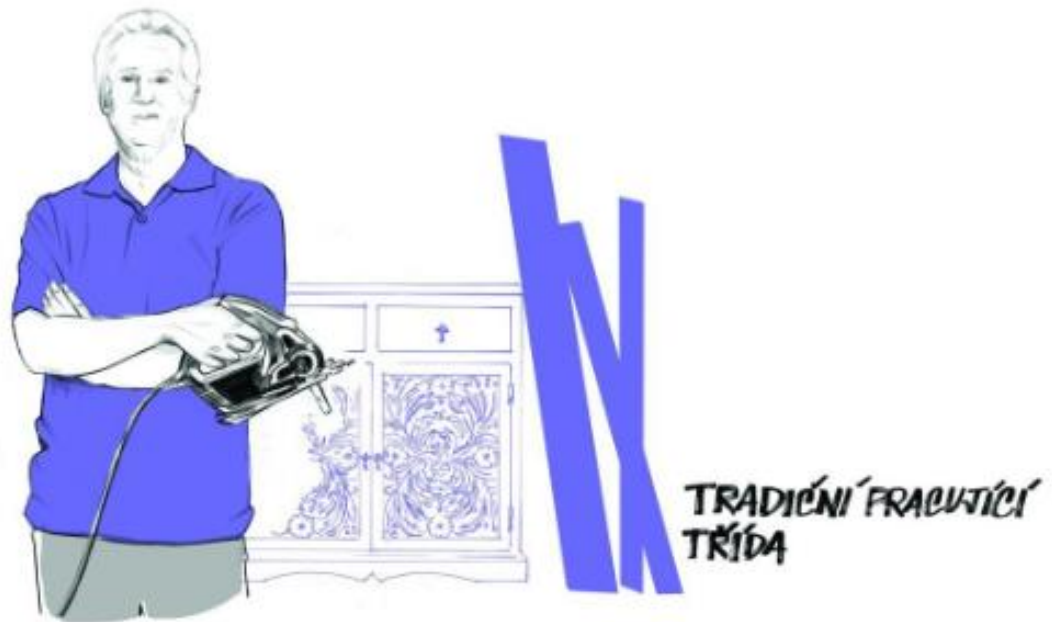
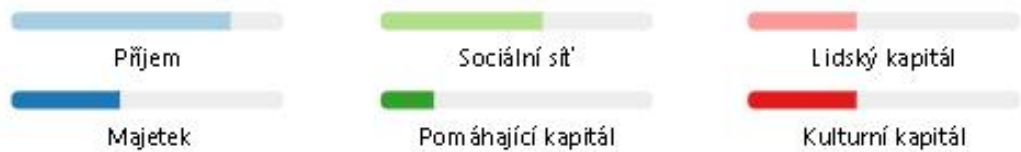
Podrobnosti níže...

Obrázek 6 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.6

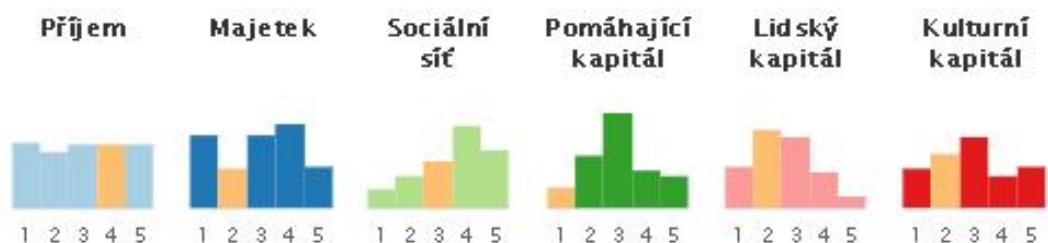
Obrázek 7 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.7

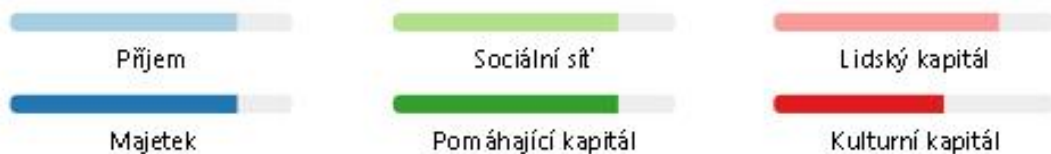
Patříte do **tradiční pracující třídy**. Ta tvoří **14 %** populace.

- Její zástupci obvykle pracují manuálně a v posledních letech profitovali z ekonomického růstu.
- Mají solidní majetek a nadprůměrné příjmy, žijí ve vlastním bytě nebo domě.
- V budoucnu je může ohrozit ekonomická krize, postupující globalizace a automatizace.

Podrobnosti níže...

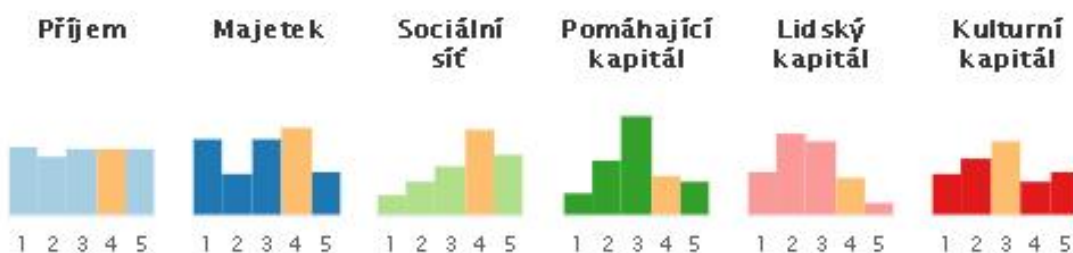
Obrázek 8 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.8

Patříte do **zajištěné střední třídy**. Ta tvoří **22 %** populace.

- Její zástupci mají vysoké příjmy a v porovnání s ostatními největší nahromaděný majetek.
- Cizí jazyky a počítače ovládají lépe než většina lidí, ale hůř než nastupující kosmopolitní třída.
- To snižuje jejich šance dál bohatnout a stát se společenskou elitou.

Podrobnosti níže..

Obrázek 9 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.9

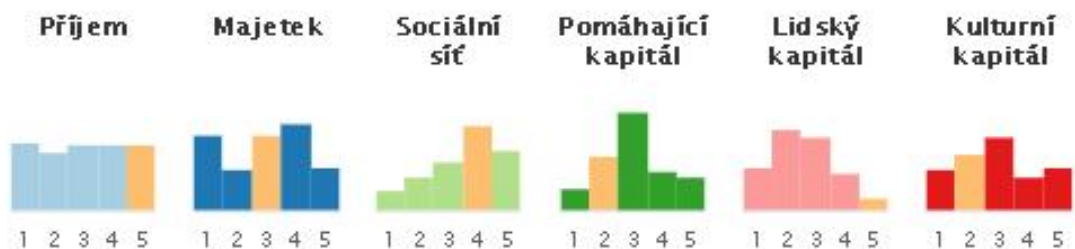
Obrázek 10 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.10

Patříte do **zajištěné střední třídy**. Ta tvoří **22 %** populace.

- Její zástupci mají vysoké příjmy a v porovnání s ostatními největší nahromaděný majetek.
- Cizí jazyky a počítače ovládají lépe než většina lidí, ale hůř než nastupující kosmopolitní třída.
- To snižuje jejich šance dál bohatnout a stát se společenskou elitou.

Podrobnosti níže..

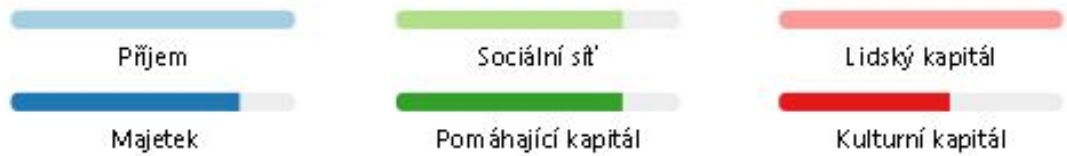
Obrázek 11 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.11

Obrázek 12 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.12

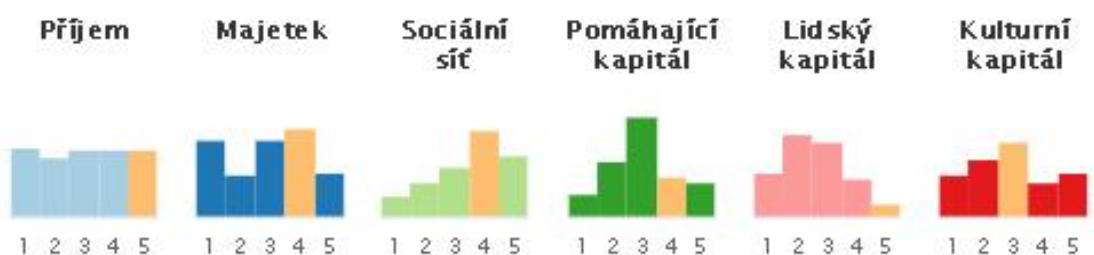
Obrázek 13 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.13

Patříte do **zajištěné střední třídy**. Ta tvoří **22 %** populace.

- Její zástupci mají vysoké příjmy a v porovnání s ostatními největší nahromaděný majetek.
- Cizí jazyky a počítače ovládají lépe než většina lidí, ale hůř než nastupující kosmopolitní třída.
- To snižuje jejich šance dál bohatnout a stát se společenskou elitou.

Podrobnosti níže...

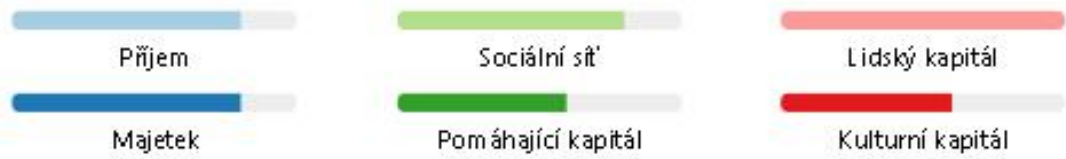
Obrázek 14 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.14

Obrázek 15 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.15

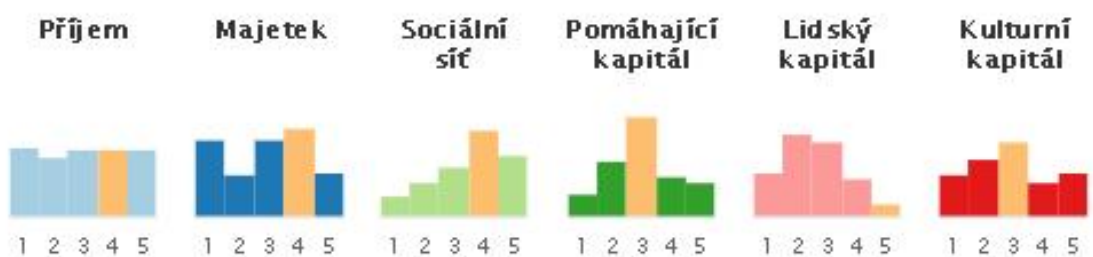
Obrázek 16 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.16

Patříte do **zajištěné střední třídy**. Ta tvoří **22 %** populace.

- Její zástupci mají vysoké příjmy a v porovnání s ostatními největší nahromaděný majetek.
- Cizí jazyky a počítače ovládají lépe než většina lidí, ale hůř než nastupující kosmopolitní třída.
- To snižuje jejich šance dál bohatnout a stát se společenskou elitou.

Podrobnosti níže...

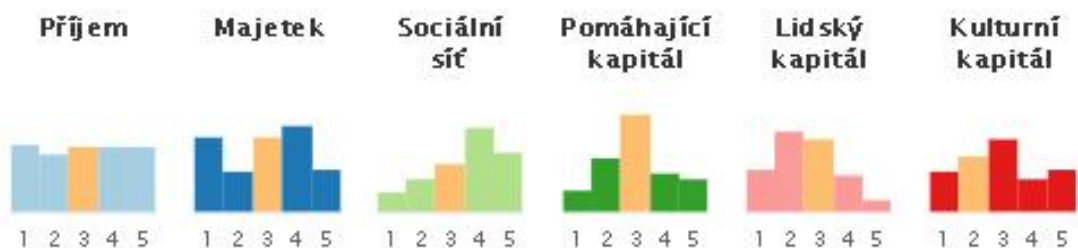
Obrázek 17 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.17

Patříte do **třídy místních vazeb**. Ta tvoří **12 %** populace.

- Její zástupci se znají s lidmi v prestižních profesích a vždy se mají na koho obrátit, pokud potřebují pomoc.
- Mají podprůměrné příjmy, nižší životní náklady mimo centra měst jim ale relativně zvyšují životní úroveň.
- Nezasahují je socioekonomické problémy, nejsou bezprostředně ohroženi nezaměstnaností ani exekucemi.

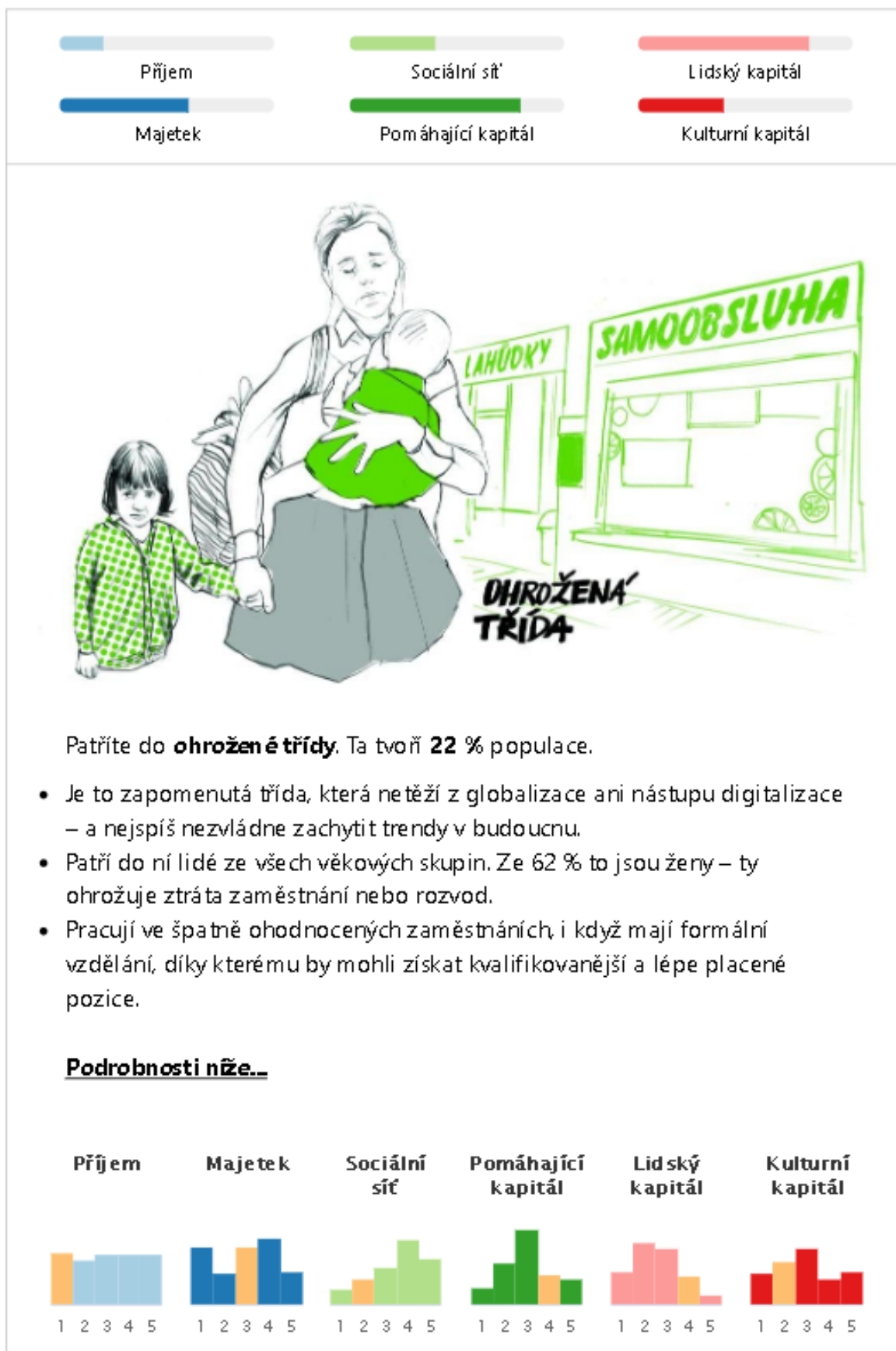
Podrobnosti níže...

Obrázek 18 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.18

Obrázek 19 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.19

Obrázek 20 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.20

5.5.2 Výsledky dotazníkového šetření

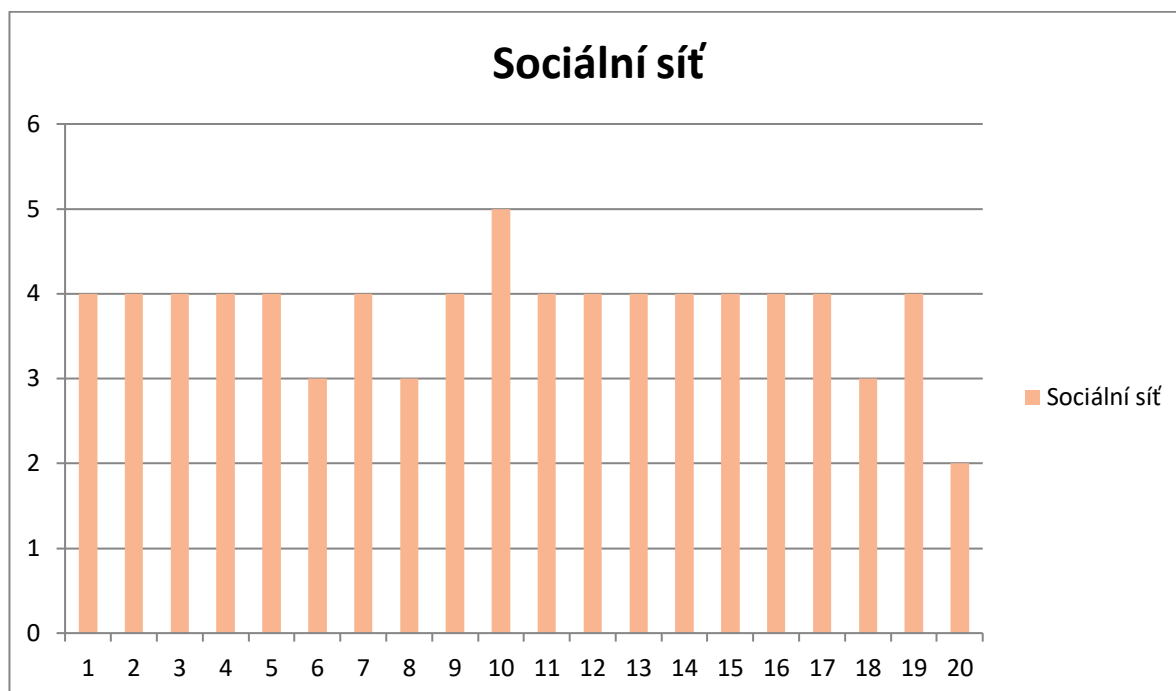
Následující tabulka ukazuje přehledně veškerá data, která jsme z dotazníku s názvem Rozdělení svobodou získali. Jsou z nich patrné všechny kapitály všech dotazovaných rodin. Obecně můžeme říci, že rodiče, kteří si vybrali pro své dítě a jeho předškolní, případně navazující školní vzdělávání, soukromý subjekt, a to konkrétně Základní a mateřskou školu Sluníčko, u svých dětí upřednostňují možnost kvalitního vzdělávání a jsou ochotni jej také zaplatit. Pro většinu rodin placení školného není žádný problém. Pro ekonomicky méně zajištěné rodiny se jedná o vytyčenou prioritu na úkor jiné investice v rámci kapitálu rodiny.

Kapitály rodin						
	Příjem	Majetek	Sociální sít	Pomáhající kapitál	Lidský kapitál	Kulturní kapitál
Rodina 1	2	3	4	4	5	2
Rodina 2	4	2	4	3	5	2
Rodina 3	3	4	4	2	5	3
Rodina 4	2	2	4	2	2	2
Rodina 5	3	4	4	5	5	4
Rodina 6	2	3	3	3	3	2
Rodina 7	4	3	4	4	5	3
Rodina 8	4	2	3	1	2	2
Rodina 9	4	4	4	4	4	3
Rodina 10	5	5	5	3	5	3
Rodina 11	5	3	4	2	5	2
Rodina 12	4	4	4	2	4	3
Rodina 13	4	3	4	4	5	3
Rodina 14	5	4	4	4	5	3
Rodina 15	5	3	4	3	5	4
Rodina 16	3	4	4	4	5	3
Rodina 17	4	4	4	3	5	3
Rodina 18	3	3	3	3	3	2
Rodina 19	4	4	4	3	5	2
Rodina 20	1	3	2	4	4	2
Průměrné kapitály	3,55	3,35	3,8	3,15	4,35	2,65

Tabulka 1 - Výsledné hodnoty z každého zkoumaného typu kapitálu u všech rodin

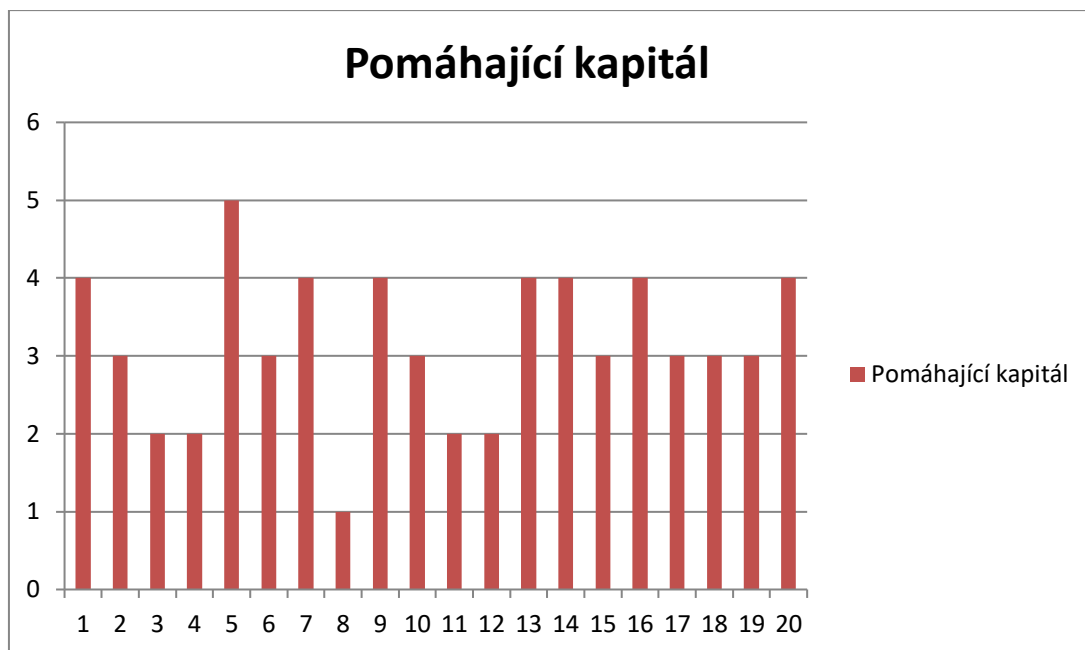
5.5.3 Kapitály rodin

V této kapitole budou rozebrány jednotlivé kapitály respondentů a následně popsány.

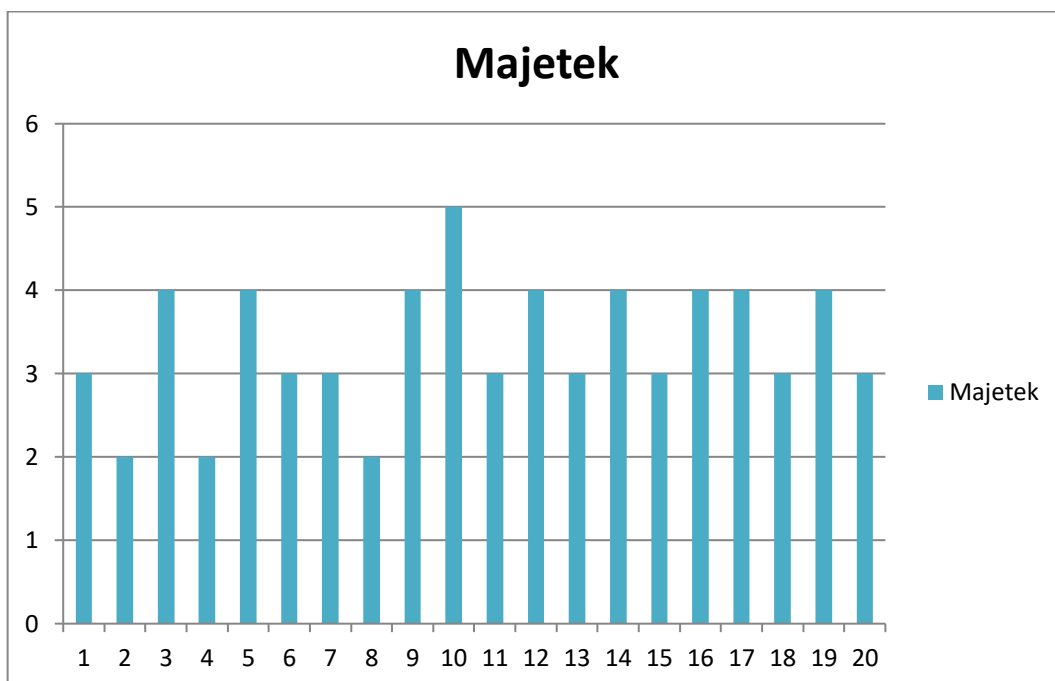
Graf 1 – Výsledky v oblasti sociální sítě všech rodin

Graf Sociální síť nám ukazuje, že rodiny, které mají své děti zařazené do předškolního vzdělávání v ve výše zmíněné mateřské škole, tvoří velmi kvalitní sociální vazby a hodnoty a v grafu můžeme vidět, že jsou velmi podobné úrovně. Rozumíme tomu tak, že většina respondentů má ve svém blízkém či nejbližším okolí řadu lidí různorodých pracovních profesí a tyto vazby může v případě potřeby využít ve svůj prospěch.

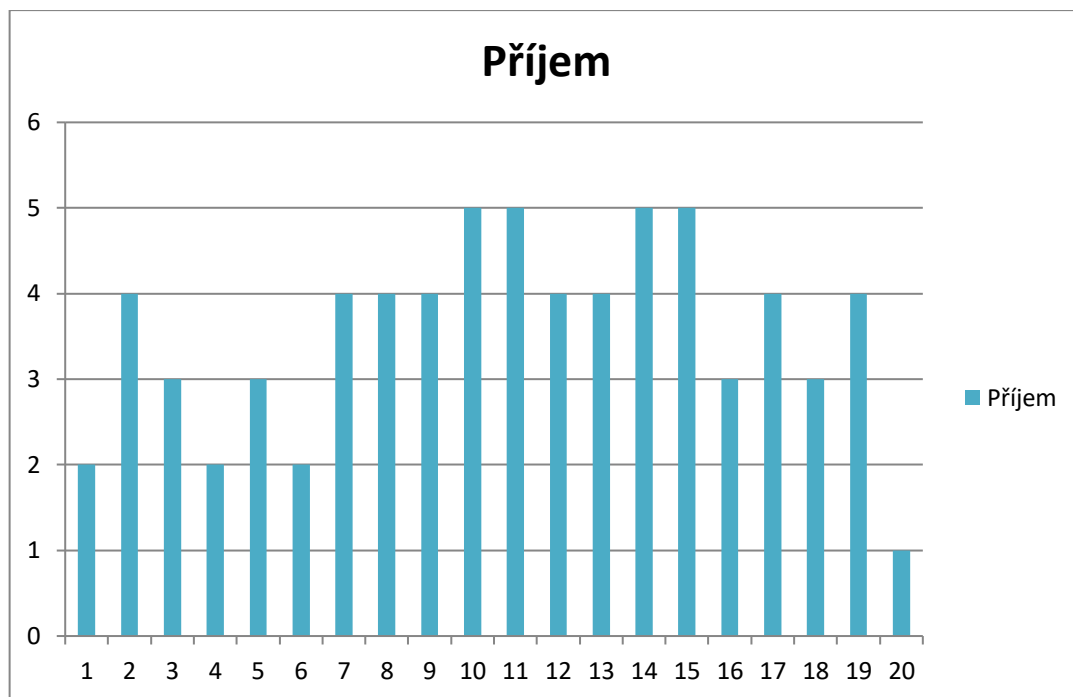

Graf 2 – Výsledky v oblasti pomáhajícího kapitálu všech rodin

V grafu pomáhajícího kapitálu jsou zřejmé značné rozdíly. Pomáhající kapitál představuje přítomnost či nepřítomnost ochotných osob, které v případě potřeby danému subjektu pomohou zejména v otázkách právních či finančních, ale také ochotných například pohlídat děti. Dle porovnání s ostatními grafy vyplývá, že slabý pomáhající kapitál mají zejména osoby s nízkým majetkem a příjmem. Tedy rodiny z nižší vrstvy – tedy ohrožené a pracující.

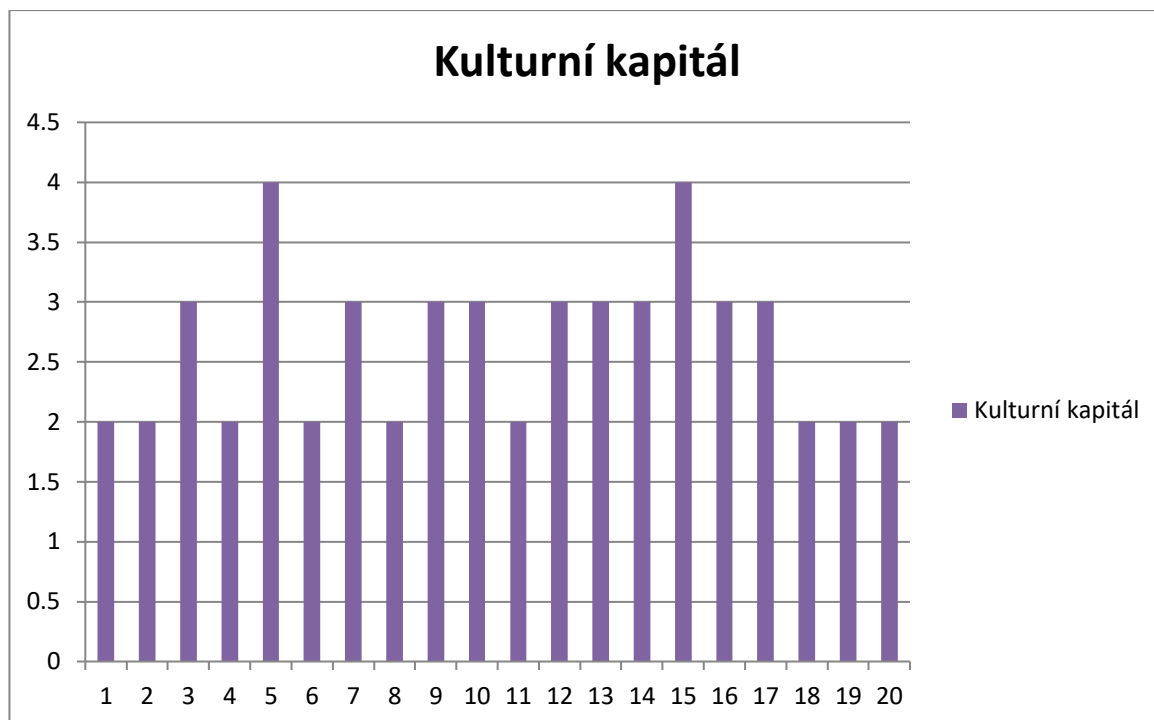

Graf 3 – Výsledky v oblasti majetku všech rodin

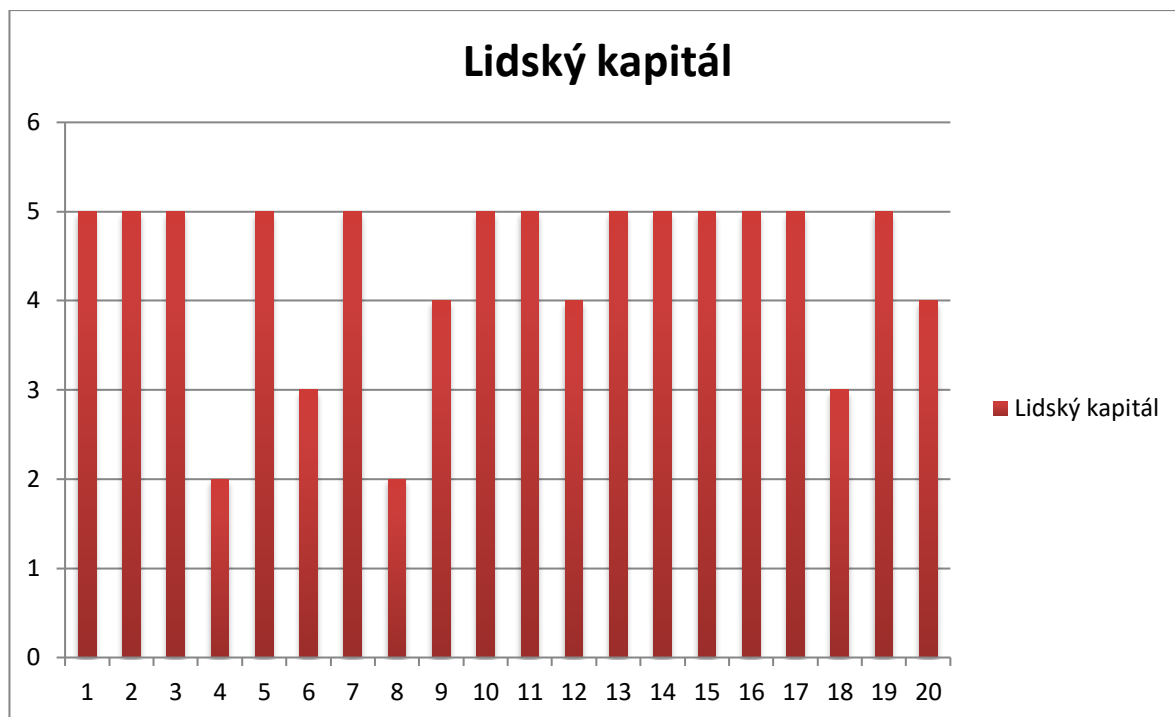
Graf 4 – Výsledky v oblasti příjmu všech rodin

Grafy majetku a příjmu do značné míry vykazují podobné rysy. Analyzujeme je tedy společně. Je logické, že nízko příjmové rodiny nemají šanci nashromáždit větší množství majetku, a tedy celková síla jejich ekonomického kapitálu není příliš velká. Těchto rodin je ve skupině respondentů minimum. Mezi rodiny s nízkým ekonomickým kapitálem můžeme zařadit rodiny číslo 1, 8 a 20. Rodina číslo 8 ztrácí i v ostatních porovnávaných kapitálech a v porovnání s ostatními rodinami je na tom nejhůře.

Graf 5 – Výsledky v oblasti kulturního kapitálu všech rodin

Z průměru kulturního kapitálu je zřejmé, že tento kapitál mají všechny rodiny nejnižší. Z průměru nám vystupují velmi kulturně zaměřené rodiny číslo 5 a 15. V dotazníku konkrétně v otázkách spojených s kulturním kapitálem zkoumáme, jak často se respondenti věnují návštěvám kulturních zařízení – divadel, koncertů. Dále pak také, zda se věnují sledování náročnějších filmů a seriálů. Jedním z možných důvodů relativně nízkého kulturního kapitálu může být krátkodobá změna priorit při organizaci času způsobená péčí o malé děti.

Graf 6 – Výsledky v oblasti lidského kapitálu všech rodin

Zatímco průměrný kulturní kapitál byl u dotazovaných rodin poměrně nízký, u lidského kapitálu je situace odlišná. Pozorujeme u celkem šestnácti rodin vysoký či nejvyšší lidský kapitál. Jedná se o jejich vlastní hodnotu lidského potenciálu a kompetencí k řešení problémů a situací. Jsou tedy částečně schopny si sami pomoci, když některé z nich limitují nižší ekonomické kapitály. Zde opět narážíme na rodinu číslo 8, která má nízké hodnoty i v tomto aspektu.

6 Výsledky a diskuze

Naše bakalářská práce si vzala za cíl zkoumat kapitály vzorku dvaceti rodin, které vstupují prostřednictvím svých dětí do specifického prostředí soukromého předškolního vzdělávání. Orientaci v této problematice nám usnadnilo teoretické zkoumání rodin, jejich typů a funkcí. Dále jsme prozkoumávali systém předškolního vzdělávání jako takového a předškolní věk. Předpokládali jsme, že kvalitní předškolní a následné školní vzdělávání patří mezi základní potřeby, které je třeba uspokojovat. Jak jsme napsali výše, soukromé předškolní vzdělávání má svá specifika. Soukromé předškolní vzdělávání Mateřské školy Sluníčko s.r.o. si klade za cíl poskytovat vysoce kvalitní vzdělávání, včetně výuky cizího jazyka již v předškolním věku. Se zvýšenou kvalitou vzdělávání je ovšem spojena i povinnost rodičů platit školné. K ověření kvality Mateřské školy Sluníčko jsme využili základní kurikulární dokument, a to školní vzdělávací plán (ŠVP) daného zařízení. Kromě studia ŠVP jistě hraje roli při rozhodování rodičů i reference od jiných rodičů, nicméně tento atribut není v této práci nikterak sledován ani zkoumán.

V teoretické části jsme na základě studia odborné literatury definovali klíčové pojmy. Zejména rodinu, předškolní vzdělávání, předškolní věk a v neposlední řadě kapitály. Teoretické znalosti načerpané v první části naší práce nám pomohly uchopit výstupy z dotazníku a zkoumat jednotlivé kapitály a vyslovovat teze, jaké mají rodiče motivy k umístění svého dítěte právě do námi vybrané školky.

Jakožto výborný diagnostický nástroj nám posloužil dotazník vytvořený týmem sociologa Jiřího Prokopa – Rozdělení svobodou.

Významnou roli v našem výzkumu měla místní znalost prostředí. Máme na mysli osobní znalost prostředí, konkrétní mateřské školy Sluníčko s.r.o. a také známost drtivé většiny rodin, které nám velmi laskavě a ochotně poskytly data o kapitálech svých domácností.

Před analýzou dat jsme měli tedy jisté základní povědomí o respondentech. Zejména o jejich zaměstnáních, způsobech, jakým komunikují s pedagogem a také o jejich ekonomické situaci. Výsledky téměř beze zbytku naplnily očekávané závěry. Do systému předškolního vzdělávání mateřské školy Sluníčko vstupují rodiče se svými dětmi s očekáváním přidané hodnoty oproti běžné mateřské škole. Jejich kapitály a ekonomická situace jim to umožňuje. Rodiče se rekrutují ze společensky vyšších vrstev a je pro ně důležité, aby jejich děti měly již od útlého věku vytvořenou vazbu s vrstevníky z podobných či lepších společenských vrstev a za kvalitní vzdělání svých dětí neváhají zaplatit. Výjimku tvořila malá skupinka respondentů, jejichž kapitály nedosahovaly úrovně zbývajících. Tyto rodiny si taktéž přejí pro své děti

kvalitní vzdělávání a neváhají do něj investovat ze svého nedostatku. Chtějí svým dětem vytvořit lepší výchozí podmínky do života, než měli oni sami.

Závěrem lze konstatovat, že do soukromého předškolního vzdělávacího zařízení vstupují rodiče se zájmem o kvalitní vzdělávání svých dětí. Tento motiv klade vyšší nároky na pedagogy, neboť jejich práce je logicky více sledována a kontrolována. Pedagogům se tím vytváří zvýšená motivace odvádět co nejkvalitnější výkony. Zároveň je zde předpoklad pro obousměrně kvalitní dialog mezi pedagogem a rodičem, protože obě strany mají stejný cíl – kvalitní výuku a výchovu dětí.

ZÁVĚR

Bakalářská práce s názvem *Kapitál rodiny a jeho vliv na výběr soukromé mateřské školy* je složena ze dvou hlavních částí. První, teoretická část, je složena ze 4 hlavních kapitol a jejich podkapitol. Poté následuje druhá hlavní část, a to empirická část, která je složena z popisu našeho výzkumu a obsahuje jednu hlavní kapitolu a 4 podkapitoly.

První kapitola teoretické části je zaměřena na rodinu a dozvídáme se v ní definici rodiny dle Matějčka a Buriánka. Tyto definice se nám zdály vhodné a uchopitelné pro širší spektrum možných čtenářů, tedy i laiků. Pro náročnější čtenáře jsme sáhli i pro odbornější definici dle Vodákové, Maříkové a Petruska. Cítili jsme potřebu stručně zmínit i legislativní pohled, avšak je to opravdu pouze stručně zmíněno, tedy spíše pro zamyšlení dotyčného čtenáře, jelikož zajímat se o tuto problematiku není obsahem naší práce. V podkapitole jsme vymezili funkce rodiny, jelikož v kontextu kapitálu rodiny, na který se zaměřujeme, jsou to klíčové informace. Okrajově jsme nezapomněli zmínit výchovné také styly pro dodatečné doplnění rodiny jako instituce a její struktury. To je úzce spjato i s typy rodin, takže následující podkapitola se právě zaměřovala na toto téma a ucelila tak potřebné informace ohledně rodiny, které bylo potřeba vědět, či si uvědomit, pro přehlednost v práci.

Druhá kapitola se zabývá předškolním věkem. Náš výzkum je zaměřený na děti ve věku od 2 do 4 let. Bylo více než vhodné jasně definovat vymezení tohoto věku, ačkoliv si můžeme všimnout, že definice dle Vágnerové udává toto období od 3 roku života. Avšak v prostředí mateřských škol není neobvyklý výskyt dětí již od dvou let, jelikož to legislativní rámeček České republiky umožňuje. Z odbornějšího hlediska bylo nutné uvést informace o tom, jak vývoj dítěte v tomto věku probíhá, jaké jsou jeho schopnosti a dovednosti a očekávaná biologická úroveň. Všechny tyto poznatky jsou navzájem propojené a je vše přehledně vypsané v podkapitolách, včetně socializace dítěte v předškolním věku, která je klíčová z hlediska práce učitelů a také výchovy rodičů. V poslední podkapitole tohoto odvětví jsme uvedli i potřeby dětí, jelikož vliv kapitálu může mít podíl na naplnění těchto potřeb či naopak může vytvořit jejich deprivaci, jak psychickou, tak fyzickou.

Ve třetí kapitole teoretické části jsme se zabývali kapitálem. Vymezili jsme tento pojem z obecného hlediska, co to kapitál jako takový je. V užším pojetí pak při rozdělení jednotlivých kapitálů na ekonomický, sociální a kulturní. Opět jsme kladli důraz na definici v takovém pojetí, aby to bylo uchopitelné i pro laickou veřejnost.

V poslední kapitole teoretické části jsme věnovali prostor pro kurikulum předškolního vzdělávání. Není překvapením, že mateřské školy jsou řízeny podle zásad pro co nejvhodnější

rozvoj dítěte. Jednotlivé vývojové etapy mají jistá specifika a je nutné dbát na požadované vzdělávací metody a formy výuky, které jsou stěžejní a klíčové. Pedagogičtí pracovníci si metodiku vzdělávání osvojují při studiu, které je naprosto nezbytné pro vykonávání pedagogické práce. Podle Rámcového vzdělávacího programu předškolního vzdělávání, který je produktem Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy, tvoří mateřské školy svůj školní vzdělávací program, kde je vypsáno, jakým způsobem výuka probíhá, jaké kompetence mají pedagogičtí pracovníci. Tato kapitola byla důležitá zmínit, jelikož tento dokument mohl být pro velké množství rodičů klíčový při výběru mateřské školy, a to konkrétně Mateřské Sluníčko s.r.o., kde probíhal náš výzkum.

V druhé části bakalářské práce nalezneme empirickou (praktickou) část. Zde jsme vypsali cíl výzkumu, metodologii, kterou jsme při výzkumu využili, výzkumné otázky, které jsme si před samotným výzkumem položili a které tvořily naše očekávání. Poslední podkapitolou před samotnou analýzou dotazníkového šetření, byl popis testovaného vzorku, kde jsme upřesnili, kdo byl účastníkem výzkumu a jaké kritéria musel respondent splňovat pro účast ve výzkumu.

Výzkum nám podal informaci o tom, že kapitál respondentů, a to nejen ekonomický, jim umožňuje využití soukromé instituce pro vzdělávání. Rodičům nečiní potíž použít vyšší finanční prostředky pro vzdělávání dítěte, a to hlavně z důvodu jeho bezproblémové socializace s vrstevníky a adaptace na školní prostředí s vyšší přidanou hodnotou. Tuto vyšší přidanou hodnotu poskytuje mateřská škola soukromého typu, nejen v oblasti vzdělání, ale i služeb, které běžné mateřské školy nenabízí.

SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ

BOUDON, Raymond, Philippe BESNARD, Mohamed CHERKAOUI a Bernard-Pierre LÉCUYER. 2004. Sociologický slovník. Přeložil Vladimír JOCHMANN. Olomouc: Univerzita Palackého, 253 s. ISBN 8024407353.

BOURDIEU, Pierre. 1998. Teorie jednání. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-518-3.

BURIÁNEK, Jiří. 2001. Sociologie: pro střední školy a vyšší odborné školy. Vyd. 2. Praha: Fortuna. ISBN 80-7168-754-5.

ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. 2007. Psychologie pro učitele. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-273-7.

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o rodině. In: 1964, ročník 1963, 94/1963. Dostupné také z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=94&r=1963>

GIDDENS 1999, Anthony. Sociologie. Praha: Argo, ISBN 80-7203-124-4.

HANUŠOVÁ, Jaroslava. 2005. Děti a jejich problémy: sborník studií. Praha: Linka bezpečí, 141 s. ISBN 80-239-4482-7.

HELUS, Zdeněk, 2007. Sociální psychologie pro pedagogy. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1168-3.

HELUS, Zdeněk. 2015. Sociální psychologie pro pedagogy. 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4674-6.

HOBBS, Mitchell, Megan TODD, Sarah TOMLEY, Marcus WEEKS, Christopher THORPE a Chris YUILL. 2016. Kniha sociologie. Přeložil Ivana RYBECKÁ. Praha: Knižní klub, 352 s. ISBN 978-80-242-5395-4.

JANDOUREK 2007, Jan. Sociologický slovník. Vyd. 2. Praha: Portál, ISBN 978-80-7367-269-0.

JEDLIČKA, Richard. 2015. Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5447-5.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. 2014. Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4435-3.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. 2006. Vývojová psychologie. 2. aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing. Psyché. ISBN 80-247-1284-9.

LINHARTOVÁ, Dana. 2008. Psychologie pro učitele. Vyd. 2., nezměn. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně. ISBN 978-80-7375-222-4.

MATĚJČEK, Zdeněk. 1994. O rodině vlastní, nevlastní a náhradní. Praha: Portál. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-85282-83-6.

MATĚJČEK, Zdeněk. 1999. Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny. Praha: Portál. ISBN 80-7178-304-8.

MATĚJČEK, Zdeněk, 2013. Co, kdy a jak ve výchově dětí. Vyd. 6. Praha: Portál, ISBN 978-80-262-0519-7.

MOŽNÝ, Ivo. 1999. Sociologie rodiny. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-85850-75-3.

NAKONEČNÝ, Milan. 2009. Sociální psychologie. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Academia, 2009, 498 s. ISBN 978-80-200-1679-9.

NOVOTNÁ, Lenka, Miloslava HŘÍCHOVÁ a Jana MIŇHOVÁ. 2012. Vývojová psychologie. 4. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. ISBN 978-80-261-0115-4.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ 1996. Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum, ISBN 80-7184-310-5.

PLHÁKOVÁ, Alena, 2004. Učebnice obecné psychologie. Praha: Academia. ISBN 80-200-1387-3.

PROKOP, Jiří, 2001. Sociologie výchovy a školy. Liberec: Technická univerzita v Liberci, ISBN 80-7083-535-4.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.

SOBOTKOVÁ, Irena 2001. Psychologie rodiny. Praha: Portál. ISBN 80-7178-559-8.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka, Ivana BINAROVÁ, Kamila HOLÁSKOVÁ, Alena PETROVÁ, Irena PLEVOVÁ a Michaela PUGNEROVÁ. 2003. Přehled vývojové psychologie. 2. nezm. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-0629-2.

Školní vzdělávací program: ŠVP MŠ Sluníčko s.r.o. 2017. In: Slunicko [online]. Lipník nad Bečvou, 2017. [cit. 2020-07-04]. Dostupné z: <https://www.slunicko.cz/files/smernice-skolne-2015/svp-ms/svp-ms-slunicko-inspis2017.pdf>

THOROVÁ, Kateřina. 2015. Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0714-6.

VACÍNOVÁ, Marie a Marta LANGOVÁ, 2011. Vybrané kapitoly z psychologie. V Praze: Československý spisovatel. ISBN 978-80-7459-014-6

VÁGNEROVÁ, Marie, 2005. Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-0956-0.

VÁGNEROVÁ, Marie. 2012. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků:

Obrázek 1 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.1	33
Obrázek 2 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.2	34
Obrázek 3 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.3	35
Obrázek 4 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.4	36
Obrázek 5 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.5	37
Obrázek 6 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.6	38
Obrázek 7 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.7	39
Obrázek 8 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.8	40
Obrázek 9 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.9	41
Obrázek 10 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.10	42
Obrázek 11 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.11	43
Obrázek 12 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.12	44
Obrázek 13 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.13	45
Obrázek 14 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.14	46
Obrázek 15 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.15	47
Obrázek 16 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.16	48
Obrázek 17 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.17	49
Obrázek 18 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.18	50
Obrázek 19 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.19	51
Obrázek 20 - Vyhodnocení dotazníku rodiny č.20	52

Seznam tabulek:

Tabulka 1 - Výsledné hodnoty z každého zkoumaného typu kapitálu u všech rodin	54
---	----

Seznam grafů:

Graf 1 – Výsledky v oblasti sociální sítě všech rodin	55
Graf 2 – Výsledky v oblasti pomáhajícího kapitálu všech rodin.....	56
Graf 3 – Výsledky v oblasti majetku všech rodin	56
Graf 4 – Výsledky v oblasti příjmu všech rodin.....	57
Graf 5 – Výsledky v oblasti kulturního kapitálu všech rodin.....	58
Graf 6 – Výsledky v oblasti lidského kapitálu všech rodin.....	59

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č.1: Otázky z dotazníku „Rozdělení svobodou“

Jaký je **čistý měsíční příjem** vaší domácnosti?

Odpovědi na tuto ani další otázky se nikam neodesílají.

Kč

Kolik má vaše domácnost **členů**?

dětí do 12 let (včetně)

dětí od 13 do 17 let (včetně)

dospělých

Otázka
1 z 26

Vyplňte...

Jaká je **hodnota vašeho majetku**? Sečtěte cenu všech nemovitostí (byty, domy...), movitého majetku (auta, vybavení...) a úspor (spoření, akcie, pojištění...), který vlastní vaše domácnost.

do 500 000 Kč

500 tisíc až 1 milion Kč (včetně)

1 až 2,5 milionů Kč (včetně)

2,5 až 5 milionů Kč (včetně)

více než 5 milionů Kč

Zpět

Otázka
2 z 26

Vyberte...

Máte mezi **blízkými příbuznými a nejbližšími přáteli** někoho, kdo pracuje na jedné z uvedených pozic? Zaškrtněte.

☐ Lékař/ka	☐ Právník, právnička
☐ Programátor/ka	☐ Zdravotní sestra, bratr
☐ Policista, policistka	☐ Majitel/ka, vedoucí obchodu
☐ Automechanik, mechanička	☐ Řidič/ka nákladního auta
☐ Truhlář/ka	☐ Prodavač/ka
☐ Dělník, dělnice v továrně	☐ Uklízeč/ka

Máte mezi **dalšími příbuznými, přáteli, kolegy a známými** (se kterými se dobře znáte, např. si tykáte) někoho, kdo pracuje na jedné z uvedených pozic? Zaškrtněte.

☐ Lékař/ka	☐ Právník, právnička
☐ Programátor/ka	☐ Zdravotní sestra, bratr
☐ Policista, policistka	☐ Majitel/ka, vedoucí obchodu
☐ Automechanik, mechanička	☐ Řidič/ka nákladního auta
☐ Truhlář/ka	☐ Prodavač/ka
☐ Dělník, dělnice v továrně	☐ Uklízeč/ka

Zpět

Otázka
3 z 26

Pokračovat

Zpět

Otázka
4 z 26

Pokračovat

Máte ve svém okolí někoho, **kdo by vás v případě potřeby kdykoli vyslechl**, když jste smutní, skleslí a chcete si o tom promluvit?

Nikoho takového nemám

Jednoho až dva lidi

Více lidí

Máte ve svém okolí někoho, **kdo by vám dobře poradil** v právních a finančních záležitostech?

Nikoho takového nemám

Jednoho až dva lidi

Více lidí

Zpět

Otázka
5 z 26

Vyberte...

Zpět

Otázka
6 z 26

Vyberte...

Máte ve svém okolí někoho, **kdo by se o vás postaral delší dobu**, když jste nemocní nebo něco potřebujete – např. pohlídat děti, dojít nakoupit apod.?

Nikoho takového nemám

Jednoho až dva lidi

Více lidí

Jak dobře **mluvíte anglicky**?

Vůbec

Základně – domluví se jen v základních situacích

Dobře – domluví se v práci, ve škole, ale mám nedostatky

Plynně – domluví se kdykoli a kdekoli

Zpět

Otázka
7 z 26

Vyberte...

Zpět

Otázka
8 z 26

Vyberte...

Jak dobře **mluvíte jiným západním jazykem** (němčina, francouzština atd.)?

Vůbec

Základně – domluví se jen v základních situacích

Dobře – domluví se v práci, ve škole, ale mám nedostatky

Plynně – domluví se kdykoli a kdekoli

Je pro Vás **snadné znovu najít webové stránky**, které jste navštívili již dříve?

Ne

Tak napůl

Ano

Zpět

Otázka
9 z 26

Vyberte...

Zpět

Otázka
10 z 26

Vyberte...

Víte, **jak stáhnout a uložit fotografii**, kterou jste našli online?

Ne

Tak napůl

Ano

Víte, **jak používat klávesové zkratky**, např. CTRL-V apod.?

Ne

Tak napůl

Ano

Zpět

Otázka
11 z 26

Vyberte...

Zpět

Otázka
12 z 26

Vyberte...

Jak často jste v uplynulém roce **navštívili popový či rockový koncert?**

☐ Ani jednou
☐ Alespoň jednou
☐ Alespoň jednou za čtvrtletí
☐ Alespoň jednou za měsíc
☐ Alespoň jednou za týden

Jak často jste v uplynulém roce **navštívili koncert vážné hudby, operu, balet či taneční představení?**

☐ Ani jednou
☐ Alespoň jednou
☐ Alespoň jednou za čtvrtletí
☐ Alespoň jednou za měsíc
☐ Alespoň jednou za týden

Zpět

Otázka
13 z 26

Vyberte...

Zpět

Otázka
14 z 26

Vyberte...

Jak často jste v uplynulém roce **navštívili muzeum či galerii?**

☐ Ani jednou
☐ Alespoň jednou
☐ Alespoň jednou za čtvrtletí
☒ Alespoň jednou za měsíc
☐ Alespoň jednou za týden

Jak často jste v uplynulém roce **navštívili hrady a zámky** nebo jiné pamětihodnosti (kromě muzeí)?

☐ Ani jednou
☐ Alespoň jednou
☐ Alespoň jednou za čtvrtletí
☐ Alespoň jednou za měsíc
☐ Alespoň jednou za týden

Zpět

Otázka
15 z 26

Vyberte...

Zpět

Otázka
16 z 26

Vyberte...

Jak často jste v uplynulém roce **navštívili sportovní zápas** (nepočítá se sledování v televizi)?

- Ani jednou
- Alespoň jednou
- Alespoň jednou za čtvrtletí
- Alespoň jednou za měsíc
- Alespoň jednou za týden

Jak často jste v uplynulém roce **navštívili divadlo** (čínohru)?

- Ani jednou
- Alespoň jednou
- Alespoň jednou za čtvrtletí
- Alespoň jednou za měsíc
- Alespoň jednou za týden

Zpět

Otázka
17 z 26

Vyberte...

Zpět

Otázka
18 z 26

Vyberte...

Jak často jste v uplynulém roce **cestovali do zahraničí** (kromě Slovenska)?

- Ani jednou
- Alespoň jednou
- Alespoň jednou za čtvrtletí
- Alespoň jednou za měsíc
- Alespoň jednou za týden

Jak často obvykle **sledujete tzv. quality TV** (alternativní a složitější seriály např. od HBO nebo Netflixu)?

- Méně často než jednou za rok nebo nikdy
- Alespoň jednou za rok
- Alespoň jednou za čtvrtletí
- Alespoň jednou za měsíc
- Alespoň jednou za týden
- Denně

Zpět

Otázka
19 z 26

Vyberte...

Zpět

Otázka
20 z 26

Vyberte...

Jak často obvykle **čtete knihy**?

Méně často než jednou za rok nebo nikdy

Alespoň jednou za rok

Alespoň jednou za čtvrtletí

Alespoň jednou za měsíc

Alespoň jednou za týden

Denně

Otázka

Jak často **hrajete kolektivní či míčové sporty** (fotbal, volejbal, tenis apod.)?

Méně často než jednou za rok nebo nikdy

Alespoň jednou za rok

Alespoň jednou za čtvrtletí

Alespoň jednou za měsíc

Alespoň jednou za týden

Denně

Zpět

Otázka
23 z 26

Vyberte...

Jak často obvykle **cvičíte** (sami nebo ve fitness, běháte apod.)?

Méně často než jednou za rok nebo nikdy

Alespoň jednou za rok

Alespoň jednou za čtvrtletí

Alespoň jednou za měsíc

Alespoň jednou za týden

Denně

Otázka

Jak často **navštěvujete hospodu**?

Méně často než jednou za rok nebo nikdy

Alespoň jednou za rok

Alespoň jednou za čtvrtletí

Alespoň jednou za měsíc

Alespoň jednou za týden

Denně

Zpět

Otázka
24 z 26

Vyberte...

Jak často **chodíte s rodinou a přáteli na večeři do restaurace?**

Méně často než jednou za rok nebo nikdy
Alespoň jednou za rok
Alespoň jednou za čtvrtletí
Alespoň jednou za měsíc
Alespoň jednou za týden
Denně

Jak často **o sebe pečujete** (wellness, kosmetický salón, sauna, solárium apod.)?

Méně často než jednou za rok nebo nikdy
Alespoň jednou za rok
Alespoň jednou za čtvrtletí
Alespoň jednou za měsíc
Alespoň jednou za týden
Denně

Zpět

Otázka
25 z 26

Vyberte...

Zpět

Otázka
26 z 26

Vyberte...

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Dalibor Vacek
Katedra:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Kapitál rodiny a jeho vliv na výběr soukromé mateřské školy.
Název v angličtině:	The capital of the family and it's influence on choosing the private kindergarten.
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce se zabývá studiem kapitálů rodin. V teoretické části je v první kapitole vymezena rodina a její funkce. Dále pak v podkapitole výchovné styly v rodině a typy rodin. V druhé kapitole je vymezen předškolní věk, a to z hlediska biologických a psychických změn. V podkapitole se také zmiňuje socializace dítěte v předškolním věku a jeho potřeby. Třetí kapitola vymezuje kapitál a to ekonomický, sociální a kulturní v kontextu dítěte předškolního věku. Poslední kapitola v teoretické části se zabývá kurikulem předškolního vzdělávání, a to konkrétně Školním vzdělávacím programem mateřské školy Sluníčko, kde bylo prováděno výzkumné šetření. V empirické části se snažíme zjistit jaké rodiny vstupují do systému soukromého předškolního vzdělávání. Tato část obsahuje vymezení cílů a dílčích cílů. Dále je popsána metodologie výzkumu, výzkumné otázky a testovaný vzorek. Poslední podkapitola obsahuje analýzu dat z dotazníkového šetření. Šestá kapitola obsahuje výsledky z výzkumného šetření, které byly zjištěny prostřednictvím dotazníku.</p>
Klíčová slova:	Kapitál, rodina, předškolní věk, předškolní vzdělávání

Anotace v angličtině:	The bachelor's thesis deals with the study of family capitals. In the theoretical part, the first chapter defines the family and its functions. Furthermore, in the subchapter educational styles in the family and types of families. The second chapter defines the preschool age, in terms of biological and psychological changes. The subchapter also mentions the socialization of preschool children and their needs. The third chapter defines capital, namely economic, social and cultural in the context of a preschool child. The last chapter in the theoretical part deals with the curriculum of pre-school education, specifically the School Educational Program of the Sluníčko Kindergarten, where a research survey was conducted. In the empirical part we try to find out which families enter the system of private preschool education. This section contains the definition of objectives and sub-objectives. Furthermore, the research methodology, research questions and the tested sample are described. The last subchapter contains an analysis of data from the questionnaire survey. The sixth chapter contains the results of the research survey, which were found through a questionnaire.
Klíčová slova v angličtině:	capital, family, preschool age, preschool education
Přílohy vázané v práci:	1
Rozsah práce:	68
Jazyk práce:	Český